

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

”Meillä on hyvä yhteyshenki”

Mannerheimin Lastensuojeluliiton Satakunnan piirin tukioppilastoiminnan
koulutusmallien arviointi

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma (210 op)

11/2012

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Koulutusohjelman nimi

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Tiia Rosnell	Sivumäärä 39 ja 19 liitesivua
Työn nimi ”Meillä on hyvä yhteyshenki” Mannerheimin Lastensuojeluliiton Satakunnan piirin tukioppilastoiminnan koulutusten arviointi	
Ohjaava(t) opettaja(t) Esa Ylikoski	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Mannerheimin Lastensuojeluliiton Satakunnan piiri ry.	
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyön tilaajana oli Mannerheimin Lastensuojeluliiton Satakunnan piiri ry. Tilaustyön lähtökohdaksi oli tukioppilastoiminnan koulutusten arviointi.</p> <p>Tukioppilastoiminta on nuorten vertaistukea. Tukioppilaat ovat 8.-9.luokkalaisia, tavallisia, vapaaehtoisia oppilaita, jota haluavat toimia kouluyhteisön hyväksi ja auttaa muita oppilaita. Tukioppilastoiminnan tavoitteina on edistää hyviä toverisuhteita, yhteisvastuuta, turvallista ja kannustavaa ilmapiiriä kouluissa sekä kouluviihtyvyyttä.</p> <p>MLL:n Satakunnan piirillä on merkittävä rooli tukioppilastoiminnan koulutusten järjestäjänä Satakunnan alueen yläkouluissa. MLL:n Satakunnan piiri kouluttaa uusia ja vanhoja tukioppilaita vuosittain.</p> <p>Opinnäytetyöni tavoitteena oli arvioida tukioppilaskoulutuksia nuorten näkökulmasta. Opinnäytetyössäni keskityttiin ainoastaan nuorten näkökulmaan tukioppilastoiminnan nuoren äänen kuuluminen -arvon pohjalta. Tukioppilaskoulutuksia pidettiin kahdeksassa eri yläkoulussa. Koulutukset olivat joko tukioppilastoiminnan peruskoulutuksia tai jatkokoulutuksia. Jatkokoulutusten aiheena olivat tapahtuman järjestäminen ja esiintymistäidot.</p> <p>Opinnäytetyössäni tukioppilaskoulutuksia arvioitiin koulutusten jälkeen annettujen palautelomakkeiden avulla. Koulutusten arviointi tukee Mannerheimin Lastensuojeluliiton Satakunnan piirin nuorisotyötä ja antaa konkreettista tietoa koulutusten merkityksestä tukioppilaille.</p> <p>Opinnäytetyöni lopputuloksena voidaan pitää sitä, että palaute koulutuksista oli pääosin positiivista. Pidetyin peruskoulutuksen pääkohdat olivat toimivia ja jatkokoulutusten erityisosa-alueet tuntuivat oppilaita kiinnostavilta. Opinnäytetyössä käytetty palautelomake kaipaa jatkossa muokkaamista ja kehittämistä.</p>	
Asiasanat koulutus, nuoret, osallisuus, nuorisotyö, tukioppilas	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Name of the Degree Programme

ABSTRACT

Author Tiia Rosnell	Number of Pages 39 and 19 appendices
Title "We have a good comonspirit" The evaluation of training for peer student scheme in the Mannerheim League for Child Welfare Satakunta District	
Supervisor(s) Esa Ylikoski	
Subscriber and/or Mentor Mannerheim League for Child Welfare Satakunta District	
Abstract <p>The subscriber of this thesis was Mannerheim League for Child Welfare Satakunta District. The evaluation of training for peer student scheme was the basis of this thesis.</p> <p>Peer student scheme is peer support for youth. Peer students are 8th and 9th graders, regulars, volunteer students, who want to do good in school community and to help other students. The aim of a peer student scheme is to advance good relationships, joint responsibility, safe and supporting atmosphere at school and also for students to enjoy themselves at school.</p> <p>Mannerheim League for Child Welfare Satakunta District has a significant role in arranging training on peer student scheme in Satakunta district area. Mannerheim League for Child Welfare Satakunta District trains new peer students every year.</p> <p>The aim of this thesis was to evaluate peer student scheme training in youth perspective. I concentrated only in the peer students opinion. The training for peer students was arranged at eight different junior high schools. Trainings were either basic training course or advanced training on presentation skills and how to organize an event.</p> <p>The evaluation of peer support training was made with an evaluation form after the training. The evaluation of peer support training supports the youth work of Mannerheim League for Child Welfare Satakunta district and gives a concrete knowledge about the importance of training for peer students.</p> <p>The conclusion of this thesis is that the feedback was mainly positive. The basic training of peer students was evaluated functional and the students found the parts of the advanced training interesting and useful. The evaluation form needs to be developed and edited.</p>	
Keywords training, youth, participation, youth work, peer student	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 MANNERHEIMIN LASTENSUOJELULIITTO JA TUKIOPPILASTOIMINTA	5
2.1 Mannerheimin Lastensuojeluliitto (MLL)	5
2.2 Tukioppilastoiminta ja MLL	7
2.3 MLL:n Satakunnan piiri ja tukioppilastoiminta	10
3 TIETOPERUSTA JA KESKEISET KÄSITTEET	11
3.1 Turvallinen ryhmä	11
3.2 Vertaistoiminta ja vertaisryhmät	14
3.3 Koulutusmallit	15
3.3.1 Peruskoulutus	15
3.3.2 Jatkokoulutus	18
4 OPINNÄYTETYÖN TAVOITTEET JA TUTKIMUSMENETELMÄT	21
4.1 Tavoitteet ja tutkimuskysymykset	21
4.2 Tutkimusmenetelmät	22
5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	22
5.1 Palautelomakkeiden täyttö ja kerääminen	24
6 TULOSTEN ANALYSOINTI	24
6.1 Peruskoulutuksen palautteet	26
6.2 Jatkokoulutuksen palautteet	29
7 KOULUTUSMALLIEN JA PALAUTELOMAKKEEN KEHITTÄMINEN	32
8 TUKIOPPILASTOIMINNAN JA OPPILASKUNTATOIMINNAN VERTAILUA	34
9 LOPUKSI	36
LÄHTEET	38
LIITTEET	40

1 JOHDANTO

Mannerheimin Lastensuojeluliitto (MLL) käynnisti tukioppilastoiminnan yläkouluissa jo 40 vuotta sitten. Tukioppilastoiminta on nuorten vertaistoimintaa yläkouluissa ja tukioppilastoiminta on tärkeää toimintaa kouluissa muiden oppilaiden auttamisen ja tukemisen kannalta.

MLL:n Satakunnan piirissä tukioppilastoiminnalla on vahva rooli piirin nuorisotyössä. MLL:n Satakunnan piirin alueella on perusopetuksen 7.-9. luokkien kouluja yhteensä 35. Näistä kouluista 95 % on tukioppilastoimintaa. Tukioppilaita Satakunnan alueella on noin 750. MLL:n Satakunnan piirillä on merkittävä rooli alueen yläkoulujen tukioppilaiden koulutusten järjestämisessä.

Olen työskennellyt MLL:n Satakunnan piirin nuorisotyössä vuoden 2010 syksystä lähtien. Sitä ennen olen ollut mukana vapaaehtoisena piirissä sekä suorittanut useita opiskeluun liittyviä harjoitteluita. Opinnäytetyöni aihe valikoitui oman työnkuvani perusteella, se oli luonteva tapa yhdistää opinnot ja työ. Oma mielenkiintoni tukioppilastoimintaan ja MLL:n Satakunnan piirin tarve koulutusten arvioimiseen olivat opinnäytetyöni lähtökohdat.

2 MANNERHEIMIN LASTENSUOJELULIITTO JA TUKIOPPILASTOIMINTA

2.1 Mannerheimin Lastensuojeluliitto (MLL)

"Työn määränpäänä olkoon, että jok'ainoa Suomen lapsi äidinkohdusta lähtien ja kautta koko kasvinaikansa saa oikeutetun osansa siitä hellyydestä ja huolenpidosta, joka yksinään voi laskea pohjan nuorten kehitykselle hyviksi ja hyödyllisiksi kansalaisiksi".

Näin sanoen kenraali Mannerheim kutsui vuonna 1920 kansalaisia mukaan toimimaan lasten olojen parantamiseksi. Kolme vuotta aiemmin Marsalkka Mannerheimin sisar, Sophie Mannerheim, perusti yhdistyksen, joka auttoi äitejä ja heidän lapsiaan.

Ruotsista saadun avustusrahan turvin Sophie Mannerheim osti kiinteistön, jossa vuonna 1918 äitien turvakoti aloitti toimintansa. Seuraavana vuonna Sophie Mannerheimin kokoama työryhmä julkaisi lastensuojeluohjelman, jossa painotettiin ennaltaehkäisevää työtä. (mll.fi)

Mannerheimin Lastensuojeluliitto perustettiin 4.10.1920. Alun perin järjestölle annettiin nimeksi Kenraali Mannerheimin Lastensuojeluliitto. Kenraali Mannerheim nimettiin liiton kunniapuheenjohtajaksi, hallituksen puheenjohtajaksi Sophie Mannerheim, varapuheenjohtajaksi Arvo Ylppö ja sihteeriksi Erik Mandelin. (mll.fi)

Järjestön lähtökohtana oli, että kaikkia lapsia hoidetaan hyvin ja kaikilla lapsilla on oikeus asiantuntevaan hoitoon. Jo perustamisvaiheessa Ylppö ja Mandelin suunnittelivat järjestön organisaation ja säännöt. Liiton muodostivat keskusjärjestö ja paikallisosastot, jotka olivat itsenäisiä rekisteröityjä yhdistyksiä ja sitoutuivat noudattamaan liiton ohjelmaa. (mll.fi)

Tänä päivänä MLL on Suomen suurin lastensuojelujärjestö. MLL on kaikille avoin kansalaisjärjestö, joka edistää lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointia, lisää lapsuuden arvostusta ja näkyvyyttä yhteiskunnassa sekä tuo lapsen ja nuoren näkökulmaa ajanmukaiseen päätöksentekoon. Yksi MLL:n keskeisimmistä tehtävistä on vaikuttaminen lapsen parhaaksi. Tätä ajatellen MLL vahvistaa osaamisen verkostoaan lasten, nuorten ja perheiden asioita tutkivien ja kehittävien toimijoiden kanssa. Lisäksi kansalaisten kohtaaminen on tärkeä osa MLL:n vaikuttamista. Kohtaaminen luo osallisuutta, vahvistaa järjestökulttuuria ja lisää yhteisöllisyyttä. (mll.fi)

MLL:n arvot ovat lapsen ja lapsuuden arvostus, yhteisvastuu, inhimillisyys, suvaitsevaisuus ja yhdenvertaisuus sekä ilo. Toimintaperiaatteita ovat lapsen näkökulman huomioon ottaminen, vapaaehtoisten ja ammattilaisten kumppanuus, tekemisen riemu, avoimuus, yhteistyöhakuisuus, näkyvyys, riippumattomuus sekä hyvä talouden hoito. (mll.fi; MLL:n vuosikertomus 2010)

MLL:n toimintaa rahoittivat vuonna 2010 Raha-automaattiyhdistys (48 % toiminnan rahoituksesta), EU:n, kuntien ja valtion rahoituksen osuus oli 10% ja liiton jäsenmaksut kattoivat 6% rahoituksesta. Toimintaa rahoitettiin myös korvauksilla, maksutuotoil-

la, lahjoituksilla, varainhankinnalla, sijoitustoiminnalla ja satunnaisilla tuotoilla. (mll.fi; MLL:n vuosikertomus 2010)

MLL:n hyvinvointiohjelman (hyväksytty MLL:n liittokokouksessa 14.-15.6.2008) mukaan jokaisella lapsella on oikeus hyvään lapsuuteen ja lapsen oikeuksien edistämiseen on sitouduttava valtakunnallisella tasolla. Ohjelman mukaan kiusaamista ja väkivaltaa tulee ehkäistä kaikilla kouluasteilla. Kaverit, ryhmään kuuluminen ja hyväksytyksi tuleminen ovat tärkeitä hyvinvoinnin edellytyksiä. Kouluissa on edistettävä yhteisöllisyyttä panostamalla oppilaiden ryhmäyttämiseen, yhteistoiminnallisiin opetusmenetelmiin ja siihen ettei kukaan jää yksin. (mll.fi)

2.2 Tukioppilastoiminta ja MLL

MLL on käynnistänyt tukioppilastoiminnan suomalaisissa kouluissa jo vuonna 1972 ja nykyään tukioppilastoiminta on MLL:n merkittävin koulu yhteistyön ja nuorisotyön muoto. Tukioppilastoimintaa on 90 %:ssa kaikista suomalaisista yläkouluista. Tukioppilaita on yhteensä noin 14 000, tukioppilasohjaajia on noin 800 ja aktiivisia tukioppilaskouluttajia on noin 50. (Tukioppilastoiminnan opas; mll.fi; Nuortennetti)

Tukioppilastoiminta on nuorten vertaistukea. Nuoret tukevat toisiaan keskustelemalla ja yhteisillä tapahtumilla, jotka lisäävät nuorten välistä vastuuntuntoa, vaikuttamismahdollisuuksia ja yhteistyötä koulussa. Tukioppilaat ovat useimmiten 8.-9.-luokkalaisia, tavallisia, vapaaehtoisia oppilaita, jotka haluavat toimia koulu yhteisön hyväksi ja auttaa muita oppilaita. Tukioppilastoiminnassa nuoret mm. ideoivat ja järjestävät erilaisia tapahtumia ja tempauksia kouluissa, joiden kautta koko koulu yhteisö pääsee osalliseksi toiminnasta. Isot tapahtumat eivät kuitenkaan ole tukioppilastoiminnan keskeinen tavoite, vaan tukioppilastoiminta on välittämistä ja läsnä olemista arjessa. (tukioppilastoiminnan opas; mll.fi; nuortennetti)

MLL on määritellyt tukioppilastoiminnalle valtakunnalliset tavoitteet. Tavoitteet pohjautuvat Perusopetuslakiin (1998, 2 §), jonka mukaan ”perusopetuksen tavoitteena on tukea oppilaiden kasvua ihmisyyteen ja eettisesti vastuulliseen yhteiskunnan jäsenyyteen sekä antaa heille elämässä tarpeellisia tietoja ja taitoja”. MLL:n tukioppi-

lastoiminnan tavoitteet on jaettu neljään eri päätavoitteeseen ja niihin liittyviin osatavoitteisiin. Ensimmäisenä tavoitteena on *toiset huomioivan käyttäytymisen edistäminen koulussa*, johon liittyy me-hengen ja yhteisöllisyyden parantaminen, tasavertaisuus, kouluviihtyvyys, reilu ilmapiiri sekä turvallinen oppimisympäristö. Toisena tavoitteena on *nuorten osallisuuden lisääminen koulussa*, jossa vaikuttamismahdollisuudet, yhteistyö oppilaiden ja koulun aikuisten välillä sekä toiminnallinen kulttuuri ovat avainasemassa. Kolmantena tavoitteena on *ongelmien ennaltaehkäiseminen*, johon pyritään siten, että tukioppilaat toimivat ”tuntosarvina” koulun arjessa, ehkäisevät kiusaamista, torjuvat yksinäisyyttä ja antavat päihdekasvatusta vertaisohjauksena. Neljäntenä tavoitteena on *yksilönä kehittyminen*, jolla tarkoitetaan sitä, että tukioppilaat ja koulun muut oppilaat saavat mahdollisuuden oppia ja kasvaa ihmisenä. Lisäksi oppilaiden sosiaaliset taidot ja empatiakyky paranevat erilaisten toimintojen kautta. Toiminta opettaa myös aktiivista kansalaisuutta ja vastuun kantamista. Tukioppilastoiminnan valtakunnallisten tavoitteiden kautta pyritään siihen, että tukioppilastoiminnalla olisi joka koulussa samanlaiset periaatteet. Kuitenkin kouluilla on mahdollisuus soveltaa toiminta oman koulunsa näköiseksi toiminnaksi. Tärkeää on myös se, että nuorten oma ääni kuuluu koulun toimintaa suunniteltaessa. (tukioppilastoiminnan opas; mll.fi; nuortennetti)

MLL:n on asettanut yleisten arvojen lisäksi omat arvonsa myös MLL:n nuorisotyölle, jotka pohjautuvat yleisiin järjestön arvoihin. Tukioppilastoiminnan arvoja on kuusi ja ne ovat *yhdenvertaisuus, vapaaehtoisuus, ilo, luottamuksellisuus, nuoruus ja nuoruuden arvostus sekä osallisuus ja nuorten äänen kuuluminen*. Yhdenvertaisuus näkyy tukioppilastoiminnassa siten, että tukioppilaat hyväksyvät kaikki oppilaat juuri sellaisina kuin he ovat eivätkä tuomitse heitä esimerkiksi ulkonäön perusteella. Tukioppilaat levittävät omalla esimerkillään yhdenvertaisuutta koko kouluun. Tukioppilaat ovat toiminnassa mukana omasta tahdostaan, heitä ei ole pakotettu mukaan toimintaan vaan he saavat itse hakeutua siihen. Tukioppilastoiminnassa pitäisi olla ilo koko ajan mukana. Tukioppilastoiminta luo iloa niin tukioppilaille kuin koko kouluyhteisöllekin. Tukioppilaat ovat salassapitovelvollisia ja heidän pitää säilyttää heille osoitettu luottamus. Salassapitovelvollisuus ei kuitenkaan tarkoita sitä, että tukioppilaan pitäisi kantaa vastuu yksin, vaan vaikeat asiat saa jakaa tukioppilasryhmän kanssa, kunhan asia ei leviä ryhmän ulkopuolelle. Nuoruus ja nuoruuden arvostus liittyy siihen, että nuoret ovat oman elämänsä asiantuntijoita ja tietävät omaan ikäänsä ja kehitykseen-

sä liittyvät asiat parhaiten. Aikuisten tulisi huomioida tämä ja hyödyntää sitä hyvän kouluilmapiirin hyödyntämiseksi. Tukioppilastoiminnassa nuorilla on mahdollisuus suunnitella, toteuttaa ja arvioida tukioppilastoimintaa. Nuoret saavat aitoja onnistumisen ja epäonnistumisen kokemuksia ja toiminta antaa uskoa omiin vaikutusmahdollisuuksiin. Tukioppilaat välittävät tietoa koulun aikuisille - asioita, joita koulun henkilökunta ei välttämättä huomaa. Tärkeää onkin, että nuorten ääni kuulu ja sitä myös kuunnellaan. (tukioppilastoiminnan opas; mll.fi; nuortennetti)

Tukioppilastoiminnassa on aina mukana aikuinen ohjaaja. Ohjaaja voi olla kuka tahansa koulun henkilökunnasta, useimmiten se on joko aineenopettaja tai koulukuraattori. Ohjaajan tehtävänä on vastata tukioppilaiden valinnasta yhdessä tukioppilaiden kanssa, kouluttaa tukioppilaita tai järjestää koulutus yhdessä MLL:n kanssa, ohjata toimintaa, pitää säännöllisesti yhteyttä tukioppilaisiin ja innostaa heitä toimintaan, tehdä yhteistyössä tukioppilaiden kanssa toiminnalle toimintasuunnitelma ja – kertomus, tiedottaa toiminnasta muulle koulun henkilökunnalle, toimia välittäjänä aikuisten ja tukioppilaiden välillä sekä motivoida, palkita ja antaa palautetta tukioppilaille. Tukioppilasohjaaja toimii vapaaehtoisesti tehtävässään ja hänen tulee olla kiinnostunut kouluviihtyvyyden ja –ilmapiirin kehittämisestä. Tärkeää olisi, että tukioppilasohjaaja saisi tehdystä työstään korvauksen esimerkiksi kerhotuntina, useasti kuitenkin on niin, että ohjaajat tekevät työtään oman työnsä ohella, jolloin ohjaajan resurssit vaikuttavat paljolti siihen, miten laadukasta tukioppilastoiminta on. MLL tarjoaa tukioppilasohjaajille peruskoulutusta, jatkokoulutusta sekä erilaisia materiaaleja esimerkiksi koulukiusaamiseen liittyen. MLL myös konsultoi ja auttaa tukioppilastoiminnan käynnistämässä. Lisäksi MLL:n piirit tarjoavat omaa lähitukeaan tukioppilasohjaajille esimerkiksi alueen ohjaajatapaamisten muodossa. (tukioppilastoiminnan opas; mll.fi; nuortennetti)

MLL suosittelee, että uudet tukioppilaat saisivat 16 tunnin mittaisen peruskoulutuksen. MLL on tuottanut tukioppilasohjaajien ja – kouluttajien käyttöön tukioppilastoiminnan peruskoulutusmallin, joka kattaa koko suositellun koulutuksen. Kouluttajana voi toimia tukioppilasohjaaja tai kouluttajaksi voi tilata MLL:n koulutuksen saaneen tukioppilaskouluttajan. Kouluttajakoulutus sisältää osuudet vuorovaikutustaidoista, esiintymistaidoista, erilaisista oppimistyyleistä, ryhmän ohjaajana toimimisesta, kiusaamisesta, erilaisuudesta, tunnetaidoista, tukioppilastoiminnan perusteista, nuorten

osallisuudesta ja itsetuntemuksesta, päihdekasvatuksesta tukioppilastoiminnassa, kouluttajana kehittämisestä sekä palautteen antamisesta ja saamisesta. Lisäksi tukioppilaille voidaan järjestää jatkokoulutusta eri teemoista, mm. erilaisuuden arvioimisesta ja päihteistä.

MLL on asettanut tukioppilastoiminnalle valtakunnalliset laatusuositukset, joiden pohjalta jokainen koulu voi arvioida omaa toimintaansa. Laatusuositukseen on kirjattu omat kohtansa tukioppilastoiminnan perusteisiin, koulun tukeen ja toiminnan organisointiin, tukioppilasohjaajaan sekä tukioppilasiin liittyen. Laatusuositusten mukaan tukioppilastoiminnan tulisi olla kirjattuna sekä koulun opetussuunnitelmaan että vuositteiseen toimintasuunnitelmaan. (mll.fi.)

2.3 MLL:n Satakunnan piiri ja tukioppilastoiminta

MLL:n Satakunnan piirissä on ollut tukioppilastoimintaa lähes tukioppilastoiminnan alusta asti. Piirin tukioppilastoimintaa ohjaavat keskustoimiston asettamat tehtävät, arvot ja tavoitteet. MLL:n Satakunnan piirin alueella on perusopetuksen 7.-9. luokkien kouluja yhteensä 35. Näistä kouluista 95 % on tukioppilastoimintaa. Tukioppilaita Satakunnan alueella on noin 750, tukioppilasohjaajia on 40 ja tukioppilaskouluttajia on kuusi.

MLL:n Satakunnan piiri koordinoi oman alueensa tukioppilastoimintaa kouluttamalla tukioppilaita ja tukioppilasohjaajia sekä järjestämällä erilaisia tapahtumia ja leirejä. Erilaisten hankerahoitusten kautta MLL:n Satakunnan piiri pystyy tarjoamaan lähes puolelle alueensa yläkouluista ilmaiseksi tukioppilaiden perus- ja jatkokoulutusta. Niissä yläkouluissa, missä MLL:n Satakunnan piiri ei pysty tarjoamaan maksutonta koulutusta, tukioppilaiden koulutuksesta huolehtii joko tukioppilasohjaaja tai he tilaavat MLL:n Satakunnan piirin tukioppilaskouluttajan ja maksavat hänelle koulutuspalkkion.

Tukioppilastoiminta MLL:n Satakunnan piirissä on viime vuosina kehittynyt ja laajentunut. Hankerahoitukset ja sitä kautta henkilöresurssin lisääminen tukioppilastoimin-

nan osa-alueelle on auttanut kehittämään toimintaa ammatillisemmaksi ja ohjatummaksi.

3 TIETOPERUSTA JA KESKEISET KÄSITTEET

Opinnäytetyöni tietoperustana olevat turvallinen ryhmä ja vertaistoiminta ovat oleellinen osa tukioppilastoimintaa. Turvallisen ryhmän muodostuminen sekä vertaistoiminta ovat tukioppilaiden koulutuksissa ja toiminnassa esillä koko toiminnan ajan.

3.1 Turvallinen ryhmä

Ryhmän toiminnan aikana ryhmä kehittyy erilaisten vaiheiden kautta. Bruce Tuckman (Tuckman ja Jensen 1977) on esittänyt ryhmän kehitysvaiheet viiden eri vaiheen kautta. Ensimmäisenä on ryhmän muodostumisen vaihe (forming), aloitusvaihe. Aloitusvaihe on tärkeimpiä ryhmän vaiheita, sillä ryhmäytymisen aikana luodaan tärkeitä suhteita muiden ryhmäläisten kanssa. Aloitusvaiheessa ryhmän normit, tavoitteet ja roolit ovat vielä epäselviä. Ryhmäläiset tarkkailevat toistensa käyttäytymistä ja kommunikaatio on pinnallista. (Salovaara ja Honkonen 2011, 46-47; Tukioppilastoiminnan oppaat.) Ryhmäläiset voivat pohtia omaa osuuttaan ryhmässä, kuka minä olen tässä ryhmässä, mikä on roolini ryhmässä. Ryhmän ohjaajan merkitys on ryhmän muotoutumisen vaiheessa suuri. Ohjaaja kiinnittää huomiota ryhmän vuorovaikutusrakenteeseen, pitää huolta, että kaikki saavat puheenvuoron eikä ketään jää ryhmän ulkopuolelle. Ohjaajan tehtävänä on tutustuttaa ryhmäläiset toisiinsa, rakentaa turvallisuutta ja luottamusta ryhmään ja ryhmäläisiin. Tärkeää on myös, että jokainen ryhmäläinen saa ja joutuu ottamaan tilaa itselleen ryhmässä ja ilmaisemaan itseään. (Ylä-Rautio-Vaittinen 2010.)

Tukioppilaiden peruskoulutuksessa ryhmä on useimmiten vielä aloitusvaiheessa. Koulutuksissa tukioppilaat pääsivät erilaisten tehtävien ja harjoitusten kautta kokeilemaan itsensä esille tuomista. Jokainen joutui sanomaan erilaisia asioita itsestään muille ja ottamaan oman tilansa ryhmän toiminnassa. Erilaisten ryhmätöiden esittelyt

antoivat myös hyvän mahdollisuuden harjoitella ryhmän edessä puhumista. Tukioppilaiden peruskoulutuksessa tuetaan ryhmän muodostumista, ryhmäytymistä, jotta ryhmän toiminta olisi toimivampaa.

Toinen vaihe on Tuckmanin mukaan kuohuntavaihe (storming). Tukioppilastoiminnan oppaassa kuohuntavaihetta kutsutaan konfliktivaiheeksi. Kuohunta-/konfliktivaiheessa ryhmä on jo niin turvallinen, että ryhmän jäsenet uskaltavat esittää kriittisiä tai jyrkkiä mielipiteitä ja ajatuksia. Ryhmä voi aluksi kieltää erilaiset ristiriidat ja niiden käsittelyä saatetaan jopa paeta. Ryhmäläisten keskuudessa voi myös muodostua erilaisia liittoutumia ryhmän sisällä. (Salovaara ja Honkonen 2011, 47; Tukioppilastoiminnan oppaat.) Ohjaaja voi kuohuntavaiheessa erilaisten toiminnallisten harjoitusten avulla yrittää purkaa konfliktitilanteita sekä ryhmiä sekoittamalla purkaa liittoutumia. Ohjaaja voi myös rohkaista ryhmäläisiä kritiikkiin, sillä kritiikki voi myös kertoa ryhmän turvallisuudesta. (Ylä-Rautio-Vaittinen 2010.)

Vakiintumisen vaihe (norming) ryhmä on löytänyt yhteisen tavan toimia. Ryhmän jäsenten roolit sekä ryhmän tavoitteet alkavat selkiytyä ja niistä osataan keskustella. Ryhmäläisten vastuu toiminnasta ja turvallisuudesta nousee ja ohjaajan rooli pienee. Ryhmäläisissä on vahva me-henki ja tunnereaktiot ovat myönteisiä. (Salovaara ja Honkonen 2011, 48; Tukioppilastoiminnan oppaat.) Ohjaajan roolina vakiintumisen vaiheessa on pitää huolta siitä, ettei ryhmän toiminta uppoudu liiaksi esimerkiksi hauskan pitämiseen vaan ohjaaja huolehtii ryhmän perustehtävästä. Ohjaajan kohtaa ryhmäläiset yksilöinä ja kannustaa erilaisiin mielipiteisiin eikä anna kaikkien vain myötäillä yleisiä mielipiteitä. (Ylä-Rautio-Vaittinen 2010.)

Seuraavassa vaiheessa, kypsän toiminnan vaihe (performing), ryhmällä on selkeät tavoitteet ja ryhmäläisten roolit ovat selkeät. Ryhmäläiset tekevät päätökset yhdessä ja ristiriitatilanteissa osataan tehdä kompromisseja. Ryhmäläiset kunnioittavat toisiaan ja heillä on yhteinen näkemys ryhmän toiminnasta. Kaikki ryhmäläiset otetaan huomioon ja kaikkien ideoita kuunnellaan. (Salovaara ja Honkonen 2011, 48-49; Tukioppilastoiminnan oppaat.) Ohjaajan rooli ei ole enää niin merkityksellinen kuin se on ollut aiemmissa vaiheissa. Ohjaaja voi toiminnan vaiheessa keskittyä johtajuuden jakamiseen, motivaation ylläpitämiseen ja uusien haasteiden etsimiseen. (Ylä-Rautio-Vaittinen 2010)

Ryhmän lopetusvaiheessa (adjourin) ryhmän toiminta päättyy, ryhmä on saavuttanut tavoitteensa. Lopetusvaiheeseen liittyy usein erilaisia tunteita, kuten surua, haikeutta ja jopa helpotusta. (Salovaara ja Honkonen 2011, 49; Tukioppilastoiminnan oppaat.) Ryhmän olisi hyvä olla tietoinen jo alkuvaiheessa siitä, että jossain vaiheessa ryhmän toiminta päättyy, jottei se tule ahdistavana yllätyksenä ryhmän jäsenille. Ohjaajalla on tärkeä rooli siinä, että hän muistuttaa lähestyvistä toiminnan loppumisesta sekä antaa aikaa ja tilaa ryhmäläisten tunteille. Usein olisi hyvä lopetusvaiheessa muistella ryhmän historiaa, jotta ryhmän toiminta voidaan hyvillä mielin lopettaa ja siirtyä eteenpäin. (Ylä-Rautio-Vaittinen 2010.)

Tukioppilastoiminnassa ryhmän lopetusvaihe tulee eteen yhdeksännellä luokalla, jonka jälkeen tukioppilaat siirtyvät jatko-opintoihin ja elämässään eteenpäin. Ryhmän kehitysvaiheet käydään läpi tukioppilaiden peruskoulutuksessa ja pohditaan, missä vaiheessa tukioppilasryhmä on ja miten voitaisiin päästä kypsän toiminnan vaiheeseen.

Ryhmän kehitysvaiheet näkyvät jollakin tasolla kaikissa ryhmissä, osa vaiheista nousee toisissa ryhmissä vahvemmin esille kuin toiset. Turvallisessa ryhmässä on tärkeää, että jokainen ryhmäläinen kohdataan yksilönä, vahvistetaan ryhmäläisten itsetuntoa ja aidosti välitetään muista ryhmäläisistä. (Aalto 2000, 27.) Turvallinen ryhmä on tukioppilasryhmän perusta ja siihen tulisi niin koulutuksissa kuin koko toiminnankin aikana kiinnittää huomiota.

Salovaara ja Honkonen (2011) ovat määritelleet viisi osatekijää, joista turvallisuus rakentuu. Näitä osatekijöitä ovat hyväksyntä ja välittäminen, luottamus, haavoittuvaksi alistuminen, tuen antaminen sekä sitoutuminen. Hyväksytyksi tuleminen juuri sellaisena kuin on, vahvistaa nuoren omaa minäkuvaa ja tukee nuoren kehitystä. Hyväksytyksi tuleminen tukee myös luottamusta muihin ryhmän jäseniin. Luottaminen on luottamista ja luotettavuutta. Nuori on luotettava, esimerkiksi hoitaa hänelle annetut tehtävät ja luotetaan siihen, että nuori hoitaa tehtävät. Mitä turvallisempi ryhmä on, sitä avoimempi hän voi olla ja sitä kautta alistua haavoittuvaksi, kertoa omat tunteuksensa muille ja paljastaa omat heikkoutensa ja vahvuutensa. Sitoutuminen ryhmään luo turvallisuutta, luottamuksen kautta voidaan luottaa muidenkin ryhmän jäsenten olevan sitoutuneita ryhmän toimintaan ja sitä kautta voidaan olettaa ryhmän

pysyvän sille määritellyn ajan kasassa. Jokaisella nuorella on oikeus kokea olevansa jonkun ryhmän (kouluyhteisön, tukioppilasryhmän) tärkeä ja arvostettu jäsen.

3.2 Vertaistoiminta ja vertaisryhmät

Vertaisilla tarkoitetaan henkilöitä, jotka ovat suunnilleen samalla tasolla sosiaalisessa, emotionaalisisessa tai kognitiivisessa kehityksessä. Vertaisryhmissä omaksutaan tietoja, taitoja, asenteita ja koetaan erilaisia asioita. Vertaissuhteet ovat yksilön vuorovaikutussuhteita vertaistensa kanssa. Vertaissuhteiden kautta nuoret pääsevät harjoittelemaan vuorovaikutustaitojaan ja saavat palautetta omasta toiminnastaan. Vertaissuhteissa nuori rakentaa minäkäsitystään suhteessa toisiin, omaksuu asenteita ja normeja, muokkaa persoonallisuuttaan, kehittää tiedollista osaamista oppimalla yhdessä samalla tasolla olevien ystävien kanssa. (Salmivalli 2005, 15-33; MLL vanhemmilta koulukiusaamisesta 2012.)

Sosiaalisten taitojen ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen kuuluu usein koulujen tavoitteisiin. Vertaisryhmissä nuoret pääsevät harjoittelemaan omia sosiaalisia taitojaan sekä vuorovaikutustaitojaan. Nuoret viettävät nuoruusiässä entistä vähemmän aikaa vanhempiensa kanssa ja eri vertaisryhmien kanssa vietetty aika lisääntyy. Vertaisryhmien kanssa vietetty aika vaikuttaa nuoren kehitykseen ja vertaisten vaikutukset nuoreen voivat olla niin myönteisiä kuin kielteisiäkin. (Salmivalli 2005; Kauppila 2006, 143-144; MLL vanhemmilta koulukiusaamisesta 2012, MLL Huomaan 2008.)

Tukioppilasryhmä on nuorelle yksi vertaisryhmä. Valikoitumisefektilä tarkoitetaan vertaisryhmän jäseniksi valikoituvien tiettyä samanlaisuutta ja samanhenkisyttä (Salmivalli 2005, 138). Tukioppilaksi hakeutuu ja valikoituu usein samanhenkisiä nuoria, nuoria, joilla on halua toimia kouluviihtyvyyden parantamiseksi sekä nuorempien oppilaiden auttamisen parissa. Tukioppilaat voivat olla keskenään hyvinkin erilaisia, mutta useimmiten motivaatio tukioppilaana toimimiseen on samankaltainen.

3.3 Koulutusmallit

MLL on julkaissut tukioppilasohjaajien ja –kouluttajien käyttöön tarkoitetun tukioppilaiden peruskoulutusmallin. Lisäksi MLL:lla on materiaaleja tukioppilaiden jatkokoulutukseen tunteista, itsetunnosta, päihteistä, erilaisuuden arvostamisesta, kiusaamisen ehkäisemisestä, nettiturvallisuudesta sekä tapahtuman järjestämisestä.

MLL:n Satakunnan piiri tarjoaa osalle alueensa kouluista eri säätiöiden rahoituksen avulla ilmaista tukioppilaiden perus- ja jatkokoulutusta nuorten toivomista jatkokoulutusaiheista. MLL:n Satakunnan piirin tarjoama peruskoulutus on kahdeksan tuntia, puolet suositellusta. Koulujen tukioppilasohjaajien vastuulle jää peruskoulutuksen loppuun vieminen.

Tässä opinnäytetyössäni keskityn tukioppilaiden peruskoulutukseen sekä jatkokoulutukseen tapahtuman järjestäminen teemalla.

3.3.1 Peruskoulutus

MLL:n tuottama tukioppilaiden peruskoulutusmalli on jaettu kahteen osaan: tukioppilastoiminnan perusteet ja tukioppilastoiminnan käytännöt. Tukioppilastoiminnan perusteet osiossa käsitellään ryhmään tutustumista, tukioppilastoiminnan arvoja ja perusteita, ryhmässä toimimista, ryhmän rooleja ja kehitysvaiheita, ihmissuhdetaitojen vahvistamista sekä itsetuntemusta. Tukioppilastoiminnan käytännöt osiossa käsitellään tukioppilaiden tehtäviä, tukioppilasta ryhmän ohjaajana, toiminnan tavoitteellisuutta ja suunnittelua, toimintamuotojen löytämistä sekä arviointia. (Toukonen 2011.)

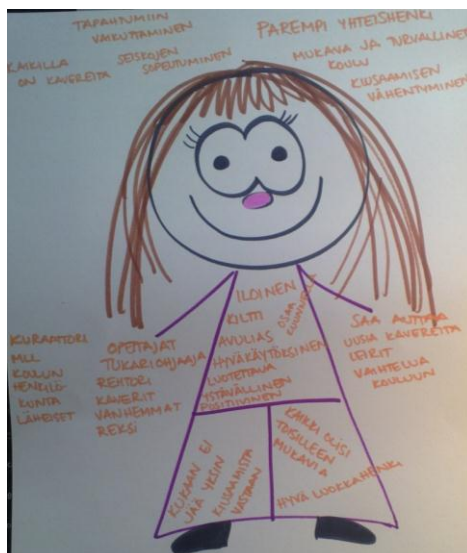
MLL:n Satakunnan piiri tarjoaa kouluille kahdeksan tunnin peruskoulutuksen, joten muokkasin MLL:n peruskoulutusmallista lyhyemmän yhden päivän koulutuksen. Pääpaino oli ryhmäytymisessä ja tukioppilastoiminnan perusasioissa. Muokkaamasani koulutusmallissa hyödynsin oppimaani MLL:n nuorisotyön kouluttajakoulutuksesta sekä omaa kokemustani aikaisemmin pitämistäni koulutuksista. Yhden päivän tukioppilaiden peruskoulutusmalli (liite 1) oli lähes samanlainen kaikissa kahdeksassa peruskoulutuksessa, joita syksyn 2011 aikana pidin. Muutamit harjoitukset saivat

hieman eri muotoja matkan varrella, kaikki harjoitukset eivät sopineet sellaisinaan kaikille ryhmille. Ryhmien koot vaihtelivat seitsemän hengen ryhmästä 24 hengen ryhmään. Pääasiat kaikissa koulutuksissa olivat kuitenkin samat.

Koulutus alkoi kouluttajan (minä) esittäytymisellä ja päivän ohjelman ja aikataulun läpikäymisellä. Peruskoulutukseen osallistuneet olivat kaikki 8.luokkalaisia. Heidät oli valittu tukioppilaiksi edellisenä keväänä, mutta suurin osa ei ollut kokoontunut aiemmin tukioppilasryhmänä. Monet tiesivät toisensa entuudestaan ainoastaan nimeltä, heillä ei ollut ollut yhteisiä oppitunteja tai muuta yhteistä toimintaa keskenään. Koulutuksen alun tutustumisleikit auttoivat ryhmäläisiä tutustumaan toisiinsa sekä ryhmäytymään keskenään.

Toiminnalliset menetelmät, jossa tukioppilaat pääsivät itse kokeilemaan erilaisia harjoituksia ja ryhmätöiden kautta pohtimaan tukioppilastoimintaan liittyviä asioita toimivat koulutuksessa hyvin ja se sai heti alussa ryhmät hyvin orientoitumaan asiaan. Toiminnallisten menetelmien ansiosta tukioppilaat pääsivät osallisiksi koulutusta ja jokainen sai oman äänensä kuuluville.

Tukioppilastoiminnan perusasioissa keskityttiin tukioppilastoiminnassa nuoria mietittäviin asioihin, tukioppilastoiminnan arvoihin, tavoitteisiin, vaikutukseen sekä tukioppilaan tehtäviin. Tukioppilastoiminnan perusasioita käsiteltiin ryhmätyöllä, jossa pienryhmät saivat tehtäväksi piirtää tukioppilaan muotokuvan isolle paperille (kuvio 1). Ryhmät kirjasivat piirtämäänsä tukioppilaaseen mitä tavoitteita tukioppilastoiminnalla heidän mielestään on, mihin he pyrkivät omalla toiminnallaan. Lisäksi he miettivät ja kirjasivat tukioppilaan hyviä ominaisuuksia, mikä heitä innostaa toimimaan tukioppilaana, miksi he haluavat olla tukioppilaita, mistä tai keneltä he saavat taustatukea sekä mitä vaikutusta toiminnalla voisi olla koko koulua ajatellen. Harjoituksessa nuoret saivat itse pohtia tukioppilastoiminnan perusasioita, mitä eri asiat heille merkitsevät, minkälaisia heidän mielestään ovat hyvät tukioppilaat, mitä tavoitteita he itse asettavat itselleen. Harjoituksen purun yhteydessä käytiin läpi, mitä tavoitteita MLL on asettanut tukioppilastoiminnalle. Useimmiten tavoitteet olivat niitä samoja, mitä nuoret olivat jo itse miettineet.

Kuvio 1

Tukioppilastoiminnan arvot käsiteltiin myös ryhmissä tai pareittain, riippuen ryhmän koosta. MLL on asettanut tukioppilastoiminnalle omat arvot ja nuorten tehtävänä oli miettiä jokaiselle parille tai ryhmälle annettua arvoa. Ryhmät miettivät mitä heille annettu arvo tarkoittaa ja mitä se tarkoittaa oman koulun tukioppilastoiminnassa, näkykö se oman koulun tukioppilastoiminnassa ja jos ei näy, mitä asialle voisi tehdä, jotta se näkyisi.

Tukioppilastoiminnan arvojen pohdinnan jälkeen nuoret pohtivat omia arvojaan harjoituksen avulla. Harjoituksen tarkoituksena oli saada nuoret pohtimaan omaa minäkuvaansa. Mitkä asiat nuorille ovat tärkeitä, minkälainen heidän oma arvomaailmansa on ja mitä arvoilla tarkoitetaan.

Ryhmässä toimimista ja ryhmän eri muotoja käsiteltiin erilaisten harjoitusten sekä ryhmän kehitysvaiheiden avulla. Harjoitusten tarkoituksena oli tutustuttaa tukioppilaat erilaisiin ryhmässä toimimisen muotoihin, miten ollaan osa ryhmää, miten tehdään kompromisseja ryhmän toimintaa suunniteltaessa sekä mikä oma rooli ryhmässä on. Ensin tarkasteltiin mistä ryhmän kehitysvaiheissa on kysymys mahdollisimman havainnollistavien esimerkeiden, jonka jälkeen pohdittiin, missä kehityksen vaiheessa kyseinen tukioppilasyhmä on.

Itsetuntoa käsiteltiin tukioppilaan oman minäkuvan kautta, miten hän näkee ja kokee itsensä, miten muut. Lisäksi pohdittiin myös oman minän tiedostamatonta osiota. Tukioppilaiden itsetuntemuksella on merkitystä tukioppilaana toimimisen kannalta. Mitä

parempi itsetuntemus tukioppilailta on, sitä paremmin he voivat olla tukena ja auttaa muita koulun oppilaita.

Vuorovaikutustaidot ovat yksi iso osa tukioppilaina toimimista. Tukioppilaiden pitäisi osata kuunnella muita oppilaita ja samalla osata myös itse kertoa omia mielipiteitään ja olla osana isompaa ryhmää. Vuorovaikutustaitoja peruskoulutusmallissa harjoitettiin harjoitusten avulla ja esimerkkien kautta. Kuunteluharjoituksessa nuoret pääsivät testaamaan miltä tuntuu, kun joku ei kuuntele, varastaa oman tarinan tai oikeasti kuuntelee. Lähes kaikki sanoivat harjoituksen jälkeen, että se, kun toinen ei kuuntele vaan tekee jotain muuta, tuntui pahalta ja jopa turhalta. Harjoituksen kautta nuorille ehkä aukesi se, että kun on vuorovaikutustilanteessa toisen kanssa, pitäisi siinä olla mukana ja kuunnella, mitä toisella on sanottavana.

Lopussa tukioppilaille oli vielä palautteen kirjoittaminen toisilleen. Jokainen sai oman ”palautesydämensä”, johon muut ryhmäläiset kirjoittivat positiivista palautetta sydämen omistajalle. Sydämet jäivät nuorille konkreettisiksi muistoiksi päivästä ja itsestä saatu positiivinen palaute on nuorille tärkeää. Tämän jälkeen oli vuorossa rentoutusharjoitus.

Viimeisenä, ennen kuin koulutuspäivä loppui, oli vuorossa virallisen palautteen kirjoittaminen, eli tähän opinnäytetyöhöni liittyvät palautelomakkeet.

3.3.2 Jatkokoulutus

Tukioppilaiden yksi toimintamuodoista on erilaisten tapahtumien ja teemapäivien/-viikkojen järjestäminen kouluissa. Tapahtumat ja teemapäivät liittyvät useimmiten kalenterissa oleviin päiviin, kuten ystävänpäivään ja vappuun. Kartoitin edellisen kevään peruskoulutuksen yhteydessä tukioppilaiden mielipiteitä jatkokoulutuksen aiheesta ja jokaisen ryhmän kohdalla tapahtuman järjestäminen nousi yhdeksi suosituimmista. Tapahtuman järjestämisen lisäksi koulutuksessa oli yhtenä osa-alueena esiintymistaidot (liite 2).

Jatkokoulutus oli yhden päivän mittainen ja se järjestettiin joko koulun tiloissa tai koulun läheisyydessä (esimerkiksi nuorisotilalla). Kolmessa koulutuksessa oli tukioppilasohjaaja mukana, yhdessä ohjaaja ei ollut paikalla. Jatkokoulutukseen osallistuneet olivat 9.luokkalausia ja heistä lähes kaikki olivat osallistuneet peruskoulutukseen ja toimineet jo yli vuoden tukioppilaina.

Koulutus aloitettiin esittäytymisellä, päivän aikataulun läpikäymisellä sekä ryhmäytymisharjoituksilla. Leikkien aikana kerrattiin vielä ryhmäläisten nimet sekä käytiin läpi odotuksia koulutukselle ja orientoiduttiin päivän ohjelmaan. Alkulämmittelyn jälkeen tukioppilaat saivat ryhmissä miettiä oman koulunsa tukioppilastoiminnan vuosisuunnitelmaa. Vuosisuunnitelmaan tukioppilaat keräsivät tapahtumia koko lukuvuoden ajalta, mitä kaikkea tukioppilaat ovat perinteisesti järjestäneet. Vuosisuunnitelman avulla tukioppilaat näkivät konkreettisesti, mitä kaikkea lukuvuoden aikana tapahtuu ja millaisiin ajanjaksoihin erilaiset toiminnot painottuvat.

Seuraavassa vaiheessa tukioppilaat jatkoivat edelleen pienryhmissä työskentelyä. Tehtävänä oli koota isolle paperille mahdollisimman monta tapahtumaideaa. Ideat saivat olla ihan millaisia tahansa, isoja koko koulun tapahtumia tai pienempiä, pelkän tukioppilasryhmän omia tapahtumia. Tärkeintä oli antaa ideoiden virrata, tässä vaiheessa idean toteutumisen todennäköisyydellä ei ollut merkitystä. Ideoinnin jälkeen ryhmien tuotokset laitettiin kiertämään muilla ryhmillä, jolloin muut ryhmät kommentoivat toisten ideoita, miettivät jatkokysymyksiä niihin tai ehdottivat ajankohtaa sekä miettivät ideaa vielä syvemmin. Lopuksi laput palautuivat alkuperäiselle ryhmälle ja ryhmä jatkoi keskustelua ideoistaan muiden kommentit huomioiden.

Jokainen ryhmä esitteli muille ryhmäläisille omat ideansa ja esittelyn jälkeen äänestettiin esitellyistä ideoista jokaiselle ryhmälle yksi idea jatkotyöskentelyä varten. Jokainen ryhmä sai avukseen mindmap-mallin, jonka avulla tukioppilaat miettivät ideansa entistä pidemmälle. Jatkotyöskentelyn jälkeen ryhmät esittelivät ajatuksensa muille ryhmille ja muilla oli mahdollisuus kommentoida.

Mindmap-työskentelyn jälkeen esittelin kokoamani teoriaosuuden (liite 5). Teoriaosuutta kootessa pyrin pitämään mielessä sen, että siitä löytyisi sellaisia asioita, jotka ovat nuorten tapahtuman järjestämisen kannalta olennaisia. Esimerkit olin miet-

tinyt mahdollisimman konkreettiseksi ja useimmat olivatkin omia kokemuksiani tapahtumien järjestämisestä. Lisäksi käytin aikaisemmissa koulutuksissa esille tulleita nuorten suunnittelema tapahtumia apuna ja kerroin esimerkkejä niiden avulla, jotta asia olisi nuorille selkeämpi.

PowerPoint-esityksen jälkeen nuoret saivat vielä kerran ryhmissä miettiä suunnittelemaansa tapahtumia. Meidän juttu –materiaalin (liite 6) pohjalta nuoret miettivät jo konkreettisesti työryhmiä ja työryhmien tehtäviä. Useimmat ryhmät pääsivätkin näin hyvään alkuun tapahtuman suunnittelussa. Konkreettisella suunnittelulla oli vaikutusta siihen, että nuoret jatkavat tapahtumien suunnittelua ja osa tapahtumista tulee vielä kouluissa toteutumaan.

Koulutuspäivän loppupuolella tapahtuman suunnittelu jätettiin taka-alalle ja keskityttiin esiintymistaitoihin. Esiintymistaitojen käsittely aloitettiin PowerPoint-materiaalin avulla, jonka olimme työkaverini kanssa koonneet oppilaskuntien hallitusten koulutuksiin. PowerPoint-esityksessä oli muun muassa esiintymistaidon määrittelyä sekä esiintymisjännityksestä. Teoriaosuuden jälkeen nuoret saivat haasteellisen tehtävän joutuessaan itse esiintymään tukioppilasryhmän edessä. Jokainen piti vuorollaan ryhmän edessä minuutin puheen aiheesta, jonka he saivat juuri ennen esitystä. Aikaa mittaamassa oli tiimalasi. Aiheita olivat esimerkiksi suklaa, mopoauto, jääkiekkoilija ja sienestäminen. Jokaisen esityksen jälkeen esiintyjälle annettiin aplodit ja kommentoitiin esitystä muutamalla positiivisella asialla. Harjoituksen tarkoituksena oli antaa nuorille positiivisia kokemuksia esiintymisestä ja porukan edessä puhumisesta ja he pääsivät turvallisessa ympäristössä testaamaan itseään. Yksikään nuori ei kieltäytynyt esiintymisestä, vaikka joukossa oli myös sellaisia, joille esiintyminen ei ollut helppoa. Moni olisi jopa halunnut pitää uuden puheen, mutta aikaa ei ollut riittävästi.

Vertaispalautetta nuoret antoivat jatkokoulutuksen lopussa toisilleen niin, että kaikki istuivat ympyrässä ja yksi meni kerrallaan piirin keskelle joko istumaan tai seisomaan silmät kiinni. Ympärillä olevat alkoivat sanoa positiivisia asioita keskellä olijasta ja keskellä sai olla sen aikaa kun itsestä tuntui hyvältä. Tällä tavalla saatu palaute voi joistakin olla ahdistavaa kun istuu kaikkien keskellä silmät kiinni. Palautteen vastaanottamisesta oli myös mahdollista kieltäytyä. Kaikki osallistujat uskaltautuivat vastaanottamaan palautetta. Tällainen palautteenantomenetelmä vaati onnistuakseen turval-

lisen ja tutun ryhmän. Jatkokoulutuksen yhteydessä tämä menetelmä oli toimiva, sillä tukioppilasryhmät olivat toimineet jo vähintään vuoden yhdessä ja kaikki olivat tuttuja toisilleen. Peruskoulutuksessa tällainen menetelmä ei vielä olisi toimiva, sillä ryhmä ei ole vielä siinä vaiheessa, että se olisi tarpeeksi turvallinen kyseisen harjoituksen tekemiseen. Lopuksi nuoret täyttivät vielä palautelomakkeen, joka myös on opinnäytetyöni materiaalia.

4 OPINNÄYTETYÖN TAVOITTEET JA TUTKIMUSMENETELMÄT

4.1 Tavoitteet ja tutkimuskysymykset

Mannerheimin Lastensuojeluliiton Satakunnan piiri tarjoaa piirin alueen yläkoulujen tukioppilaille perus- ja jatkokoulutusta. Kouluissa toimivat tukioppilaiden aikuiset ohjaajat, tukioppilasohjaajat, ovat antaneet omaa palautettaan piirin tarjoamista koulutuksista niin koulutusten yhteydessä kuin piirin työntekijöiden vuosien aikana tekemien kartoitusten kautta. Tukioppilaiden mielipidettä tukioppilaskoulutuksista ei ole järjestelmällisesti kerätty. Tukioppilaat ovat antaneet koulutuksista aiemmin kirjallista palautetta, mutta siihen ei ole sen enempää puututtu.

Opinnäytetyöni tavoitteena oli arvioida MLL:n Satakunnan piirin kouluille tarjoamia tukioppilaskoulutuksia. Opinnäytetyössäni keskityin ainoastaan tukioppilaiden koulutuspalauteiden analysointiin. Tukioppilaskoulutukset ovat suunnattu nuorille tukioppilaiden oman toimintansa tukemiseen. Tukioppilastoiminnan yhtenä arvona on nuorten äänen kuuluminen, joten myös siitä syystä juuri tukioppilaiden koulutuspalauteiden analysointi on perusteltua.

Palautteen antaminen koulutusten jälkeen on tärkeää koulutusten arvioinnin ja kehittämisen kannalta. Tukioppilailta kerättävän palautteen keskeisimpänä teemana on se, mitä nuoret saavat koulutukselta. Tärkeintä on saada nuorten mielipiteet mahdollisimman kattavasti esille. Palautelomake koulutuksista jakautuu kolmen pääotsikon alle: taustatiedot, odotukset sekä väittämät.

Tutkimuskysymyksinä opinnäytetyössäni on koulutusten palautelomakkeessa olevat kysymykset (liite 5). Opinnäytetyöni aiheena on MLL:n Satakunnan piirin kouluilla tarjoamien tukioppilaskoulutusten arviointi ja palautelomakkeen vastausten avulla koulutuksia voidaan arvioida.

4.2 Tutkimusmenetelmät

Opinnäytetyöni vastaa kvalitatiivisen tutkimuksen tyypillisiä piirteitä. Hirsjärven ym. (2007, 160) mukaan kvalitatiiviseen tutkimukseen kuuluu tyypillisesti muun muassa se, että tutkimuksen aineisto kootaan todellisissa tilanteissa ja se on kokonaisvaltaista tiedon hankintaa. Kvalitatiivisen tutkimuksen tyypillisenä piirteenä on myös se, että tutkimusmetodina käytetään sellaista, jossa tutkittavien mielipiteet pääsevät esille.

Opinnäytetyössäni myös havaintojen tekeminen koulutuksen aikana oli merkittävässä roolissa. Aikaisempien havaintojen peilaaminen uusiin havaintoihin oli opinnäytetyöprosessissa myös yhtenä menetelmänä. (Aaltola ym. 2007, 151-153.)

Palautelomakkeella kerätty koulutuspalaute tutkimusmenetelmänä toimi tässä kohdassa hyvin. Palautelomakkeen ja havainnoinnin kautta koulutuksista sai tärkeää tietoa niiden arvioimisen kannalta.

Palautelomakkeet käsitellään tarkemmin luvussa 6. Strukturoitujen kysymysten (väittämiä koulutuksesta) analysoinnissa olen muuttanut vastaukset prosenteiksi ja osan vastauksista esittelen havainnollistavien kuvioiden kautta. Avointen kysymysten analysoinnin olen sisällyttänyt väittämien analysoinnin yhteyteen. Avoimet kysymykset osaltaan tukivat väittämiä ja toivat nuoren äänen esille.

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Tutkimukseeni osallistui kahdeksan eri yläkoulun tukioppilaat. Peruskoulutukseen osallistuneet tukioppilaat olivat 8.luokkalaisia uusia tukioppilaita. Jatkokoulutukseen osallis-

tuneet olivat 9.luokkalaisia tukioppilaita, jotka olivat jo aiemmin saaneet peruskoulutuksen. Tutkimukseeni valikoitu kahdeksan koulua, sillä kyseiset koulutuksen ajoittuivat ajallisesti lähelle toisiaan, jolloin koulutuksen sisältö pysyy mahdollisimman samanlaisena niin perus- kuin jatkokoulutuksissa.

Peruskoulutusten ja jatkokoulutusten onnistumisten mittaamiseksi laadin lähes samanlaisen palautelomakkeen (liite 6) molempiin koulutuksiin. Palautelomake jakautui kolmeen kokonaisuuteen. Ensimmäisenä kokonaisuutena oli koulutettavan taustatiedot: sukupuoli ja tukioppilaaksi valinta. Vastaaminen tapahtui laittamalla rasti oikean vaihtoehdon kohdalle. Sukupuolta koskeva kysymys herätti hilpeyttä vastaajissa ja osa halusikin tietää, miksi sukupuolta kysyttiin. Sukupuolta kysymällä saatiin selville tukioppilaiden sukupuolijakauma ja verrattua sitä valtakunnallisesti tutkittuun sukupuolijakaumaan.

Toisena kokonaisuutena oli odotukset koulutuksesta, jossa koulutettavat ympyröivät yhden tai useamman kuudesta vaihtoehdosta. Kuudes kohta oli *muuta*, johon koulutettavilla oli mahdollisuus myös kirjoittaa vastaus. Kolmas kokonaisuus oli erilaisia väittämiä koulutuksesta. Ensimmäisessä kohdassa koulutettavat pohtivat erilaisten väittämien toteutumista koulutuksessa. Peruskoulutusten palautelomakkeissa väittämiä oli yhteensä kuusi, jatkokoulutusten palautteissa väittämiä oli seitsemän. Väittämiin koulutettavat vastasivat joko kyllä, jossain määrin tai ei. Toisessa kohdassa oli avoimia kysymyksiä, jossa koulutettavien pyydettiin jatkamaan lauseita.

Palautelomakkeissa oli erityylyisiä kysymysasetteluita siitä syystä, että samalla kun tutkitaan koulutusten onnistumista, voidaan tutkia sitä, minkälainen kysymystyyli sopii tukioppilaskoulutuksiin parhaiten.

Palautelomakkeen täyttäminen koulutuksen aikana takasi sen, että katoa palautteissa ei ollut ollenkaan. Jos palautelomake olisi lähetetty tukioppilaille koulutuksen jälkeen esimerkiksi tukioppilasohjaajan kautta tai sähköpostilla, olisi vastausprosentti voinut jäädä huomattavasti pienemmäksi.

5.1 Palautelomakkeiden täyttö ja kerääminen

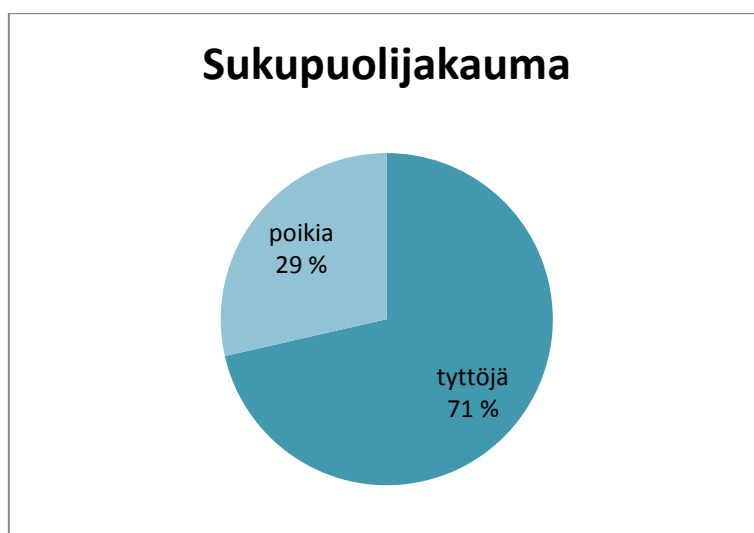
Palautelomakkeiden täyttö tapahtui aina koulutuksen jälkeen siihen erikseen varattuna aikana koulutuksen lopussa. Palautelomakkeisiin vastattiin nimettömästi. Lomakkeen täyttämiseksi oli aikaa noin viisi minuuttia, joillakin vastaajista meni huomattavasti vähemmän aikaa, osa taas käytti enemmän aikaa vastaamiseen.

Palautelomakkeiden vastausprosentti on 100, sillä jokainen koulutukseen osallistunut täytti palautelomakkeen. Kahdessa koulutuksessa kahdeksasta yhteensä kolme osallistujaa joutui lähtemään ennen koulutuksen päättymistä, mutta he täyttivät palautelomakkeen ennen lähtöään, joten se ei vaikuttanut vastausprosenttiin.

6 TULOSTEN ANALYSOINTI

Palautelomakkeiden vastausten analysointi jakautuu strukturoituihin kysymyksiin sekä avoimiin kysymyksiin. Strukturoidut kysymykset on eritelty peruskoulutusten ja jatkokoulutusten vastausten mukaan, pois lukien sukupuolijakaumaa ja tukioppilaaksi valinnan ajankohtaa koskevat kysymykset. Strukturoitujen kysymysten kohdalla olen käyttänyt ympyrädiagrammia kuvaamaan vastauksia. Ympyrädiagrammi antaa selkeän kuvan vastauksista prosentteina. Avointen kysymysten vastaukset merkitsen kursivoidusti erottuakseen tekstistä selkeästi.

Opinnäytetyöni koulutuspalautteiden mukainen tukioppilaiden sukupuolijakauma (tyttöjä 71 % ja poikia 29 %, kuvio 2) vastaa Tiia Posan (2011) tukioppilastoiminnan ja koulurauhan kartoitusta lukuvuodelta 2010-2011. Posan tutkimuksen mukaan tukioppilaista 70 % on tyttöjä ja 30 % on poikia.

Kuvio 2

51 % tukioppilaista oli valittu tukioppilaaksi 7. luokan kevätlukukaudella, 37 % oli valittu tukioppilaaksi 8. luokan syyslukukaudella ja 12 % 8. luokan kevätlukukaudella (kuvio 3).

Kuvio 3

Kysymys tukioppilaaksi valinnasta valikoitui palautelomakkeeseen siitä syystä, että sen avulla saadaan selville, milloin olisi paras aika uusien tukioppilaiden peruskoulutukselle. Jos uudet tukioppilaat valitaan 7. luokan lopussa tai 8. luokan alussa, voidaan siitä päätellä, että he toimivat tukioppilaina jo 8. luokasta lähtien. Jos taas uudet tukioppilaat valitaan 8. luokan loppupuolella, voidaan päätellä, että he toimivat tukioppilaina 9. luokkalaisina.

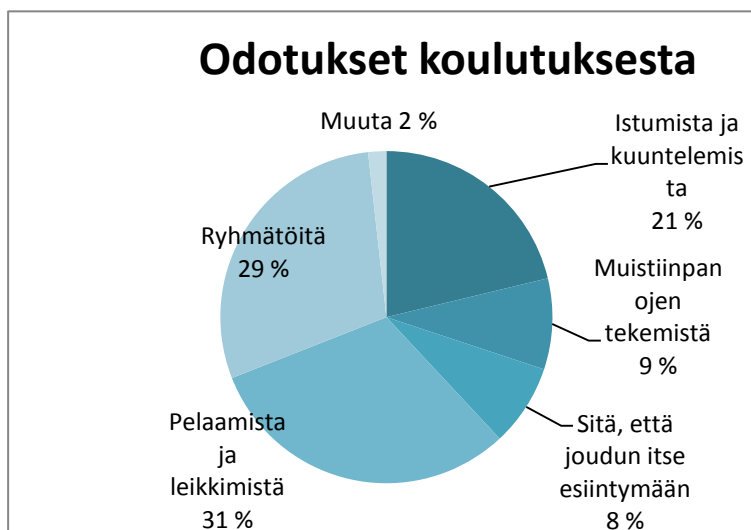
Tämä kysymys tukee MLL:n Satakunnan piirin toimintaa koulutusten tarjoamisessa. Näin piiri osaa tarjota koulutuksia oikeana ajankohtana, jotta koulutus parhaiten tukisi koulun omaa tukioppilastoimintaa. Koulutusten ajankohdan tietäminen etukäteen auttaa piirin tukioppilastoiminnan vuosisuunnitelman laatimisessa.

Lähes kaikki tutkimuksessa mukana olleista kouluista valitsee tukioppilaansa niin, että he toimivat jo 8.luokalla. Tästä voi päätellä sen, että peruskoulutuksen tarjoaminen kannattaa ajoittaa koulujen syyslukukauteen, jotta siitä on kouluille eniten hyötyä. Jatkokoulutus kannattaa ajoittaa kevätlukukaudelle, jottei koulutuksia ole liian usein.

6.1 Peruskoulutusten palautteet

Tukioppilaiden palautelomakkeen yhtenä osana olivat erilaiset väittämät koulutuksesta, johon nuoret vastasivat joko kyllä, jossain määrin tai ei. Peruskoulutuksen palautteita oli yhteensä 49 kappaletta.

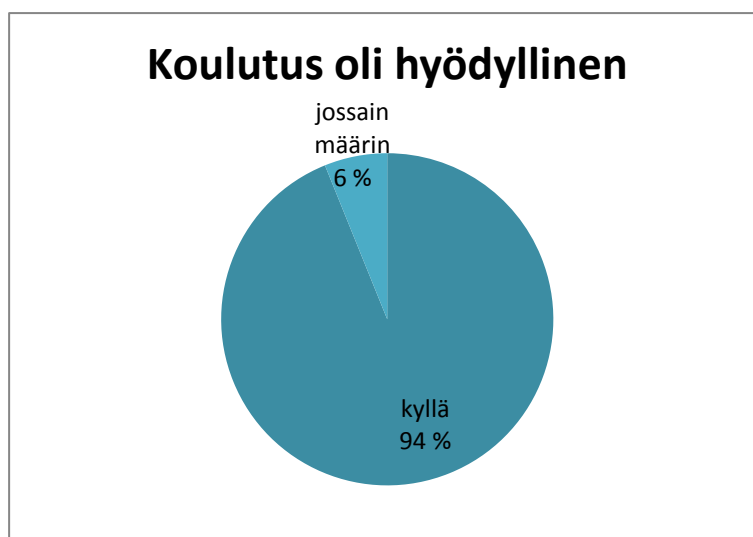
Tukioppilastoiminnan peruskoulutus pidettiin 8.luokkalaisille uusille tukioppilaille, joilla ei ollut aikaisemmin ollut mitään MLL:n Satakunnan piirin järjestämää koulutusta. Tukioppilaiden odotukset peruskoulutuksesta (kuvio 4) olivat suurimmilta osin pelaamista ja leikkimistä (31 %) sekä ryhmätöitä (29 %). Lisäksi istuminen ja kuunteleminen (21 %) oli yksi suurimmista odotuksista. Muistiinpanojen tekeminen (9 %), esiintymään joutuminen (8 %) ja jotain muuta (2 %) tulivat esille muutamissa vastauksissa.

Kuvio 4

Vastauksia tähän kysymykseen on saattanut muokata myös se, että kysymys kysyttiin vasta koulutuksen jälkeen. Totuudenmukaisemmat odotukset olisi saanut sillä, että odotukset koulutuksesta olisi kerätty heti koulutuksen alussa, jolloin kyseisen kysymyksen vastaukset voisivat olla erilaiset.

Tukioppilaiden peruskoulutuksen kokivat hyödylliseksi 94 % vastaajista ja jossain määrin hyödylliseksi 6 % vastaajista (kuvio 5).

Kuvio 5

Lähes kaikki tukioppilaat kokivat koulutuksen hyödylliseksi. Tulosten perusteella voi arvioida, että tällaiselle koulutukselle on tarvetta.

”tukioppilaiden ryhmähenki parani”

”tunnelma oli rento, oli hauskaa, mutta silti oppi”

”tutustuin paremmin toisiin ja sain kuulla mitä mieltä muut ovat minusta”

”jotkut eivät osallistuneet vakavasti”

Omat tavoitteeni koulutuksen suhteen tiivistyvät hyvin yllämainittuihin lainauksiin. Koulutuksen yksi merkittävimmistä asioista on tukioppilaiden ryhmähengen parantaminen. Tukioppilaiden koulussa toimiminen tukioppilastoiminnan tavoitteiden ja arvojen mukaisesti on tavoitteellisempaa jos tukioppilaiden oma ryhmäytyminen on onnistunut.

Palautteiden mukaan peruskoulutuksen saaneista tukioppilaista 69 % oppi uusia asioita ja 31 % oppi jossain määrin uusia asioita koulutuksessa (kuvio 6).

Kuvio 6

”oppi uusia asioita ja hyötty niistä”

”saatiin tietoa ja tekemistä tukarihommiin”

”oppi tukarin tehtäviä”

41 % vastaajista oli sitä mieltä, että koulutuksessa käytiin läpi tuttuja asioita, 57 % mielestä asiat olivat jossain määrin tuttuja ja 2 % mielestä asiat eivät olleet tuttuja. Oman äänensä kuuluville sai 88 % ja jossain määrin sai 12 %. 96 % viihtyi koulutuksessa ja 4 % viihtyi jossain määrin.

Positiivinen asia tukioppilaskoulutuksen kannalta on, että vastaajista 96 % oli sitä mieltä, että koulutuksessa opittuja asioita voi hyödyntää tukioppilastoiminnassa omassa koulussa ja 4 % mielestä opittua voi hyödyntää ainakin jossain määrin.

Avokysymyksiä oli yhteensä neljä:

1. hyvää koulutuksessa oli se, että
2. huonoa koulutuksessa oli se, että
3. päällimmäisenä mieleeni jäivät nämä asiat
4. kouluttaja oli mielestäni

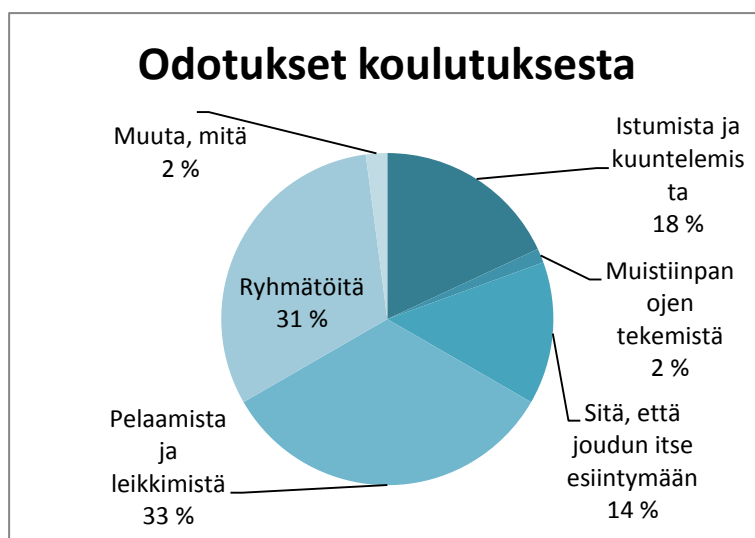
Avokysymyksiin vastaaminen oli pääsääntöisesti aktiivista ja monisanaista. Vastauksista oli nähtävissä se, että suurin osa nuorista keskittyi ja pohti tarkkaan, mitä vastaavat avokysymyksiin. Yksi vastaaja vastasi ainoastaan ensimmäiseen avokysymykseen, yhdeksän vastaajaa jätti vastaamatta toiseen kysymykseen. Huonoa koulutuksessa oli se, että kysymykseen vastaamatta jättäminen voidaan tulkita myös siten, että vastaajan mielestä koulutuksessa ei ollut mitään huonoa. Lisäksi yksi vastaaja ei vastannut kolmanteen avokysymykseen (mitä oli jäänyt päällimmäisenä koulutuksesta mieleen).

Peruskoulutuspalautteiden perusteella koulutus koettiin hyödylliseksi ja sille on tarvetta. Erillisen koulutuspäivän järjestäminen tukee tukioppilasryhmän omaa ryhmäytymistä ja antaa heille vinkkejä ja toimintamalleja tukioppilaana toimimiseen.

6.2 Jatkokoulutusten palautteet

Jatkokoulutuksiin osallistui yhteensä 63 tukioppilasta, joista jokainen täytti palautelomakkeen (liite 4). Jatkokoulutukseen osallistuneet tukioppilaat olivat osallistuneet edellisenä keväänä tukioppilaiden peruskoulutukseen, joten heille MLL:n Satakunnan piirin järjestämät koulutukset olivat jo tuttuja ja odotukset koulutuksesta vastasivat hyvin toteutunutta.

Jatkokoulutuksessa odotukset koulutukselta olivat selkeästi eniten pelaamista ja leikkimistä (33 %) ja ryhmätöiden tekemistä (31 %). Vähiten odotettiin muistiinpanojen kirjoittamista (2 %) (kuviot 7).

Kuvio 7

Peruskoulutukseen verrattaessa jatkokoulutuksen odotukset poikkesivat jonkin verran. Ryhmätöiden, pelaamisen ja leikkimisen sekä oman esiintymisen kohdalla odotukset olivat jatkokoulutuksessa suuremmat kuin peruskoulutuksessa. Istumisen ja kuuntelemisen sekä muistiinpanojen tekemisen osuudet olivat pienemmät verrattaessa peruskoulutusten palautteisiin.

Koulutuksen koki hyödylliseksi 84 % ja jossain määrin hyödylliseksi 16 %. Koulutuksessa oli tuttua asiaa 48 % vastaajista, jossain määrin tuttua 51 % sekä uutta asiaa 1 % vastaajista. Koulutuksessa viihtyi 94 % ja jossain määrin viihtyi 6 %. Oman äänensä kuuluville sai 76 % vastaajista, jossain määrin kuuluville sai 24 %.

”Tehtiin paljon ja istuttiin vähemmän”

”Se kasvatti yhteishenkeä ja opetti”

”Kaikki tulivat toimeen ja oli hauskaa, oppi uutta”

Jatkokoulutuksessa uusia asioita oppi 72 % vastaajista, jossain määrin uusia asioita oppi 25 % vastaajista ja 3 % vastaajista uuden oppimista ei ollut (kuvio 8).

Kuvio 8

Peruskoulutukseen verrattuna tukioppilaat oppivat hieman enemmän uusia asioita jatkokoulutuksessa. Jatkokoulutuksissa keskitytään selkeästi johonkin tai joihinkin aiheisiin, jotka eivät välttämättä ole tuttuja tukioppilaille entuudestaan. Peruskoulutuksessa käytyjä asioita on voitu käsitellä myös muissa aineissa koulussa. Lähes kaikki ovat vähintään jossain määrin oppineet uusia asioita jatkokoulutuksessa.

”Opettaminen tehtiin hausalla tavalla”

”Oli liian paljon tuttua asiaa”

”Oppi keskustelemaan ja esiintymään enemmän ja helpommin”

Koulutuksessa käytyjä asioita voi hyödyntää oman koulun tukioppilastoiminnassa 97 % vastaajista sekä jossain määrin 9 % vastaajista. Tapahtuman kokee osaavansa järjestää 71 % vastaajista, jossain määrin 27 % ja 2 % vastaajista kokee, ettei osaa järjestää tapahtumaa.

Avokysymyksiin vastaaminen oli melko aktiivista ja suurin osa vastasi useammalla kuin muutamalla sanalla kysymystä kohden. Yksi vastaajista jätti vastaamatta ensimmäiseen kysymykseen koskien koulutuksen hyviä puolia. 21 vastaajaa ei vastannut koulutuksen huonoja puolia koskevaan kysymykseen. Lisäksi osa vastaajista vastasi toiseen kysymykseen (”koulutuksessa oli huonoa se, että”) ettei tiedä tai ei

osaa sanoa. Kahdeksan vastaajaa jätti vastaamatta siihen, mitä heille jäi koulutuksesta päällimmäisenä mieleen.

Avokysymysten kouluttajaa koskeva kysymys oli lomakkeessa lähinnä kouluttajan oman kouluttajuuden kehittämisen kannalta, ei niinkään tämän opinnäytetyön kannalta oleellinen asia.

7 KOULUTUSMALLIEN JA PALAUTELOMAKKEEN KEHITTÄMINEN

Tukioppilastoiminnan peruskoulutus sai hyvää palautetta tukioppilailta. Peruskoulutuksen runko on hyvä pitää samana, sillä se vastaa hyvin MLL:n asettamia suosituksia tukioppilaiden peruskoulutukseen. Loput MLL:n peruskoulutuksesta jää ohjaajan vastuulle, sillä MLL:n Satakunnan piiri ei pysty tarjoamaan hankerahoituksella suurempaa tuntimäärää koulutuksiin. Peruskoulutuksen pääkohdat ovat hyviä ja ne voi jatkossa pitää samanlaisena. Harjoitusten osalta kannattaa tehdä vaihtoja, sillä harjoitukset alkavat olemaan uusillekin tukioppilaille tuttuja, heille vedettyjä harjoituksia oman koulun tukioppilaiden toimesta. Tukioppilaiden peruskoulutusmalliin olisikin hyvä pääasioiden rinnalle miettiä useita eri leikki- ja harjoitusvaihtoehtoja, jotta koulutustilanteessa ei vedetä oppilaille samoja harjoituksia, joita he ovat jo tehneet.

Tukioppilaiden peruskoulutuksissa olisi hyvä, että nuorten ääni pääsisi vielä paremmin kuuluville. Äänen kuuluville saamiseen koulutuksessa vaikuttaa paljon se, miten hyvin tukioppilasryhmä on ryhmäytynyt jo ennen koulutusta. Onko ryhmässä sellainen tunnelma, jossa jokainen uskaltaa sanoa omat mielipiteensä vai ei. Kouluttajan näkökulmasta voisi vielä enemmän kysyä kaikilta nuorilta mielipiteitä, eikä vain vapaaehtoisesti niiltä, jotka haluavat jotain sanoa. Toisaalta on myös hyvä antaa nuorille mahdollisuus olla sanomatta mitään ja pohtia asioita itsekseen. Koulutuksessa annetaan mahdollisuus kaikille sanoa omat mielipiteensä ja tukioppilaiden olisi hyvä olla sellainen, joka uskaltaa kertoa mielipiteensä toisten edessä niin halutessaan.

Tukioppilaiden jatkokoulutuksessa on jatkossa hyvä käyttää enemmän aikaa tukioppilaiden ryhmäyttämiseen. Oletuksena jatkokoulutuksissa oli, että peruskoulutetut, jo

tukioppilaana toimineet oppilaat ovat ryhmäytyneet tukioppilasryhmänä hyvin, mutta käytännössä näin ei jokaisessa koulutuksessa ollutkaan. Jatkokoulutuksessa oli paljon käytännön harjoituksia sekä teoriaa PowerPoint-esitysten muodossa. Jatkossa esitykset täytyy päivittää ja niiden sisältöä kannattaa vielä muokata tukioppilasryhmälle sopivammaksi.

Toiminnallisten harjoitusten ja käytännön ideoinnin osuudet toimivat koulutuksissa hyvin ja niiden osuutta voisi jatkossa vielä lisätä. Käytännön toiminnan kautta nuoret pääsivät ideoimaan useita uusia tapahtumia ja erilaisia teematuntien aiheita kouluun. Tukioppilastoiminnan pitäisi aina olla juuri sillä hetkellä toimivien tukioppilaiden näköistä toimintaa, eikä aina toistettaisi vanhalla kaavalla tehtyjä tapahtumia ja toimintoja. Koulutuksessa nuoret pääsivät ideoimaan ja kehittämään uutta.

Jatkokoulutuksen toisena aiheena olivat esiintymistaidot ja niiden opettelusta oli nuorille paljon hyötyä. Esiintymistaidot ja niiden harjoittelu auttavat nuorta toimimaan niin luokan edessä puhuttaessa tai vuorovaikutuksessa toisten ihmisten kanssa. Esiintymistaidot-osuus jatkokoulutuksessa oli sopiva kokonaisuus teoriaa ja käytännön harjoittelua. Osa-alue toimi hyvin ja jatkossa sen voi toteuttaa samalla pohjalla uusille ryhmille.

Koulutuspalautelomakkeen kehittäminen jatkossa on tarpeen. Tässä tutkimusmateriaalina käytetty palautelomake osoittautui osin epäkäytännölliseksi. Esimerkiksi odotukset koulutuksesta eivät ole hyödyllisiä kysyä enää koulutuksen lopussa, vaan ne pitäisi käsitellä ennen koulutuksen alkua, jolloin niihin voisi palata koulutuksen lopuksi ja miettiä, toteutuivatko odotukset.

Väittämiä koulutuksesta –osuus kolmella vastausvaihtoehdolla ei ollut toimiva. Kaikki eivät välttämättä keskittyneet oikeiden rastien ympyröimiseen, vaan kysymykset ohitettiin vauhdikkaasti. Lisäksi osiossa ei ollut mahdollisuutta kirjoittaa tarkennuksia vastauksiin omin sanoin. On hyödyllistä tietää, että uusia asioita opittiin koulutuksessa. Tärkeää olisi lisäksi tietää, mitä uusia asioita opittiin.

Käyttökelpoisimmaksi kysymystyypiksi jatkossa sopivat avoimet kysymykset. Niissä tukioppilaat joutuvat oikeasti miettimään vastauksiaan ja pohtimaan koulutuspäivän

sisältöä. Jatkossa avointen kysymysten käyttö koulutuspalautteissa tulee olemaan vallitseva tapa kerätä palautetta. Kysymyksiin pitää kiinnittää huomiota ja muokata ne sopiviksi.

Tässä työssä käyttämäni palautelomakkeen ja siitä saatujen kokemusten sekä muiden kokemusten kautta uusi palautelomake sisältäisi seuraavat avoimet kysymykset: yleistunnelma koulutuksesta, mitä uutta opit, käsiteltiinkö asioita hyvin, jos ei, miksi, mitä koulutuksessa olisi voinut tehdä toisin, miten kouluttaja onnistui sekä mitä koulutuksessa käytyjä asioita voisin hyödyntää jatkossa omassa tukioppilastoiminnassa.

8 TUKIOPPILASTOIMINNAN JA OPPILASKUNTATOIMINNAN VERTAILUA

MLL:n Satakunnan piirissä käynnistyi vuonna 2010 oppilaskuntatoiminnan kehittämiseen liittyvä hanke. Tukioppilaskoulutuksissa ja tukioppilasohjaajien tapaamisissa on tullut esille, että niin nuorilla kuin koulun henkilökunnallakin on välillä vaikeuksia erottaa tukioppilastoiminta ja oppilaskunnan hallituksen toiminta toisistaan. Opinnäytesyössäni päädyin vertailemaan näitä toimintoja keskenään, sillä halusin selventää näiden kahden toiminnan eroavaisuuksia ja erilaisia painopistealueita.

Perusopetuslain (628/1998) mukaan kouluilla voi koulun oppilaista koostuva oppilaskunnan hallitus. Oppilaskunnan hallituksen tehtävänä on oppilaiden yhteistoiminnan edistäminen sekä osallistumista ja vaikuttamista oppilaita koskevien asioiden päätöksen tekoon. Oppilaskunnan hallituksen toiminnan pitää olla tavoitteellista, suunnitelmallista ja vaikuttavaa. Oppilaskuntatoiminta on lähtenyt liikkeelle halusta vaikuttaa koulun asioihin oppilaiden näkökulmasta. Oppilaskunnan hallitus voi vaikuttaa esimerkiksi järjestämällä erilaisia tapahtumia tai osallistumalla opetussuunnitelman laatimiseen. Nuorisolaissa (2006/72 8§) todetaan, että ”nuorilla tulee järjestää mahdollisuus osallistua paikallista ja alueellista nuorisotyötä ja –politiikkaa koskevien asioiden käsittelyyn. Lisäksi nuoria on kuultava heitä koskevissa asioissa”. (Opetusministeriö 2010, 46-47.; Suomen Lukiolaisten liitto 2008, 9; Nuorisolaki 2006)

MLL:n Satakunnan piirin hankekoordinaattori Eeva-Liisa Koskinen teki samaan aikaan omaa opinnäytetyötään HUMAK:n Äänekosken kampukselle oppilaskuntatoiminnasta (Vaikuttava Nuori – Yläkoulun oppilaskuntahallituksen peruskoulutusopas 2012). Oppilaskuntien hallitusten peruskoulutuksissa oli käytössä lähes samanlainen palautelomake, mikä tukioppilaskoulutuksissa oli, joten vastausten vertailu on luontevaa.

Tukioppilaskoulutuksissa tyttöjä oli 71 % ja poikia 29 %. Oppilaskuntien hallitusten koulutuksissa tyttöjä oli 45 % ja poikia 55 %. Oppilaskunnan hallituksen toiminnassa poikien osuus on suurempi verrattuna tukioppilastoimintaan. Oppilaskunnan hallituksen toiminta on enemmän vaikuttamista ja päätösten tekemistä kun taas tukioppilastoiminta on enemmän toiminnallista ja kouluilmapiirin parantamista, mikä voi osaltaan selittää sen, miksi oppilaskunnan hallituksen toiminta houkuttelee enemmän poikia kuin tukioppilastoiminta.

Oppilaskunnan hallituksen koulutuksen koki hyödylliseksi 82 % vastaajista ja jossain määrin hyödylliseksi 18 % vastaajista. Prosenttiosuudet ovat hieman pienempiä, kuin tukioppilaskoulutuksissa (peruskoulutus 94 % koki hyödylliseksi ja jatkokoulutuksissa 84 % koki hyödylliseksi). Tukioppilastoiminnan peruskoulutuksessa uusia asioita oppi 69 % ja jatkokoulutuksessa 72 % kun taas oppilaskunnan hallituksen koulutuksessa uusia asioita oppi 66 % vastanneista. Oppilaskunnan hallituksen koulutuksissa uutta ei oppinut 2 % ja tukioppilastoiminnan jatkokoulutuksessa uutta ei oppinut 3 % vastanneista. Oman äänensä kuuluville sai 79 % oppilaskunnan hallituksen koulutukseen osallistuneista, 88 % tukioppilastoiminnan peruskoulutukseen osallistuneista ja 76 % tukioppilastoiminnan jatkokoulutukseen osallistuneista.

Oppilaskunnan hallituksen ja tukioppilastoiminnan roolit voivat olla kouluissa epäselviä. Useissa niin tukioppilastoiminnan kuin oppilaskunnan hallituksienkin koulutuksissa oli sellaisia oppilaita, jotka ovat aktiivisesti mukana molemmissa toiminnoissa ja oppilaille voi olla hankalaa vetää rajaa hallituksen jäsenenä toimimisen ja tukioppilaina toimimisen välille. Oppilaskunnan hallitus ja tukioppilastoiminta ovat tietyllä tavalla samanlaisia toimintoja, kuitenkin niistä löytyy myös useita eroavaisuuksia. Molemmissa toiminnoissa yhtenä tavoitteena on kouluviihtyvyyden lisääminen ja siihen voidaan pyrkiä eri keinoin. Oppilaskunnan hallituksen toiminta on enemmän vaikut-

tamista koulun ja oppilaiden asioihin kun taas tukioppilastoiminta on enemmän sosiaalista kanssakäymistä, yhdessä tekemistä ja yleisen positiivisen ilmapiirin levittämistä.

Tukioppilaiden ja oppilaskunnan hallituksen jäsenten eroavaisuudet tulivat kaikissa koulutuksissa hyvin esille. Tukioppilaat ovat tottuneet toiminnalliseen näkökulmaan kun taas hallituksen jäsenille se oli vieraampi lähestymistapa. Poikien ja tyttöjen määrien erot näkyivät koulutuksissa myös selkeästi. Koulutuksissa tytöt olivat keskustelevampia, kun taas pojat halusivat nopeasti edetä asiasta toiseen. Tätä ei voi yleistää kaikkiin koulutuksiin, mutta oman, kouluttajan näkökulmani pohjalta tein kyseisen havainnon.

Oppilaskunnan hallituksen ja tukioppilaiden toiminta kouluissa on tärkeää ja toimintojen kehittäminen koulutusten kautta vie toimintoja eteenpäin. Jokainen toiminta koulussa, jolla saadaan oppilaiden osallisuutta, äänen kuulumista ja kouluviihtymistä parannettua, on perusteltua toimintaa.

9 LOPUKSI

Tukioppilastoiminnan, kuten lähes kaikkien muidenkin vapaaehtoisuuteen perustuvien toimintojen, koulutuksen merkitys tulee kasvamaan tulevaisuudessa yhä enemmän. Koulutuksen sisällön merkitys kasvaa ja koulutettavat haluavat saada yhä enemmän työkaluja ja välineitä tukioppilana toimimiseen koulun arjessa. Tukioppilaskoulutukset ovat tuoneet ryhtiä koulujen tukioppilastoimintaan. Koulutusten avulla tukioppilaat ja tukioppilasohjaajat ovat saaneet perustietoa tukioppilastoiminnasta ja sitä kautta heidän on helpompi jatkaa ja kehittää toimintaa kouluissaan.

Opinnäytetyöni antaa MLL:n Satakunnan piirille selkeitä tuloksia tukioppilasmääristä ja koulutuksen merkittävydestä. Minulle opinnäytetyöni tekeminen oli opettava kokemus, sen kautta sain syvennettyä tietotaitoani niin tukioppilastoiminnasta kuin kouluttajana ja tutkimuksen kirjoittajana toimimisesta.

Tukioppilastoiminnan koulutuksilla on MLL:n Satakunnan piirin nuorisotyössä merkittävä rooli. Koulutusten tärkeys näkyy niin piirin omassa työssä kuin koulujenkin toiminnassa. MLL:n Satakunnan piirin nuorisotyössä tukioppilastoiminta on suurin yksittäinen toiminta, johon saadaan useista eri lähteistä hankerahoitusta.

Tukioppilastoiminta kehittyy piirissä koko ajan eteenpäin. Uudet rahoitusmahdollisuudet avaavat ovia tukioppilastoiminnan kehittämiseksi ja laajentamiseksi. Tukioppilastoiminnan laajentumisen kautta MLL:n Satakunnan piirin nuorisotyö on pystynyt tarjoamaan kouluille koulutusten lisäksi muun muassa vanhempainiltoja eri teemoista. Lisäksi MLL:n Satakunnan piiri tulee tulevaisuudessa laajentamaan nuorisotyötä esimerkiksi toiselle asteelle tutortoiminnan parissa.

LÄHTEET

- Aalto, Mikko 2000. Ryppäästä ryhmäksi. Turvallisen ryhmän rakentaminen. Tampere: My Generation Oy.
- Aaltola, Juhani & Valli, Raine (toim.) 2007. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1, metodin valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Juva: WS Bookwell Oy.
- Hirsjärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2007. Tutki ja kirjoita. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.
- Kauppila, Reijo 2006. Vuorovaikutus ja sosiaaliset taidot. Juva: WS Bookwell Oy.
- Koskinen, Eeva-Liisa 2012. Vaikuttava Nuori – yläkoulun oppilaskuntahallituksen peruskoulutusopas. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Ammattikorkeakoulun perustutkinnon opinnäytetyö
- Mannerheimin Lastensuojeluliitto. Ajankohtaista. Viitattu 10.11.2011.
http://www.mll.fi/ajankohtaista/kannanotot_ja_lausunnot/?x41070=4221713
- Mannerheimin Lastensuojeluliitto. Historia. Viitattu 10.11.2011.
<http://www.mll.fi/mll/historia/>
- Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2009. Kouluttajan opas. Miktor
- Mannerheimin Lastensuojeluliitto, Nuortennetti tukioppilas. Viitattu 12.11.2011.
<http://www.mll.fi/nuortennetti/tukarit/faktaa/>
- Mannerheimin Lastensuojeluliitto. Rahoitus. Viitattu 10.11.2011.
<http://www.mll.fi/mll/rahoitus/>
- Mannerheimin Lastensuojeluliitto. Tietoa MLL:sta. Viitattu 10.11.2011.
<http://www.mll.fi/mll/>
- Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2011. Tukioppilaiden peruskoulutusmalli. Miktor
- Mannerheimin Lastensuojeluliitto. Tukioppilastoiminta. Viitattu 10.11.2011.
<http://www.mll.fi/kasvattajille/tukioppilastoiminta/>
- Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2012. Vanhempainilta koulukiusaamisesta.
- Mannerheimin Lastensuojeluliiton vuosikertomus 2010

Nuorisolaki 27.1.2006/72

Opetusministeriö 2010. Perusopetuksen laatukriteerit. Opetusministeriön julkaisuja 2010:6.

Posa, Tiia 2011. Tukioppilastoiminnan ja koulurauhan kartoitus lukuvuodelta 2010-2011.

Salmivalli, Christina 2005. Kaverien kanssa. Vertaissuhteet ja sosiaalinen kehitys. Keuruu: PS-Kustannus.

Salovaara, Reija 2008. Mannerheimin Lastensuojeluliiton Huomaan. Tukioppilastoiminnan koulutusmateriaali koulukiusaamisen ehkäisyyn. Miktor.

Salovaara, Reija & Honkonen, Tiina 2011. Rakenna hyvä luokkahenki. Porvoo: PS-kustannus.

Suomen Lukiolaisten liitto 2008. Oppilaskuntatoiminnan opas. Helsinki: Ykkös-Offset.

Toukonen, Liisa 2011. Mannerheimin Lastensuojeluliiton tukioppilastoiminnan peruskoulutusmalli. Miktor.

Tukioppilastoiminnan opas 1997, 2003 ja 2011

Yliruokanen, Kaisa 2011. Meidän juttu. Nuoret tapahtuman järjestäjinä. Miktor.

Ylä-Rautio-Vaitinen, Katariina 2010. Turvallinen ryhmä –koulutus 30.10.2010, luentomuistiinpanot.

LIITTEET

Liite 1

Peruskoulutusmalli

Esittely

- *kouluttaja*
- *päivän ohjelma ja aiakataulu*

Tutustuminen

- *parihaastattelu*
- *olenko ainoa*
- *ominaisuuksien kauppaa*
- *adjektiivit*

MLL esittely

Tukioppilastoiminnan perusasioita

- *mikä mietityttää tukioppilastoiminnassa*
- *tukioppilastoiminnan tavoitteet ja vaikutus, tukioppilaan ominaisuudet, miksi toimitaan tukioppilaana ja keneltä tai mistä toimintaan saa tukea*
- *tukioppilastoiminnan arvot*
- *tukioppilaan tärkeimmät tehtävät*

Ryhmän toiminta

- *ryhmän kehitysvaiheet*
- *roolit ryhmässä*

Itsetunto

Vuorovaikutustaidot

Palaute

Koulutuksessa oli paljon toiminnallisia harjoituksia jokaiselta koulutuksen osa-alueelta.

Liite 2

Jatkokoulutusmalli

Esittely

- *Kouluttaja*
- *Päivän aihe, ohjelma ja aikataulu*

Lämmittelyleikit

- *Olenko ainoa*
- *Lankakerän heitto: nimi, mitä kuuluu, odotukset koulutuksesta*
- *Muotokuva*

Tukioppilastoiminnan vuosisuunnitelma

- *Ryhmissä*

Tapahtumaideointi

- *Ryhmissä*
- *Mietitään mahdollisimman monta ideaa sensuroimatta mitään*
- *Kierrätetään ideointipaperit toisilla ryhmillä*

Tapahtumaideoiden esittely

- *Valitaan ”paras”*

Ideoiden kehittäminen

- *Mindmap ryhmittäin yhdestä ideasta*

Teoriaa tapahtuman järjestämisestä

- *Peilataan teoriaa nuorten ideoimiin tapahtumiin*

Tapahtuman suunnittelu pidemmälle

- *Hyödynnetään Meidän juttu – materiaalin monistetta*

Esiintymistaidot

- *Teoriaa*
- *Käytännön harjoituksia esiintymiseen liittyen*

Koulutuksessa oli paljon toiminnallisia harjoituksia koulutuksen jokaiselta osalta sekä ns. välipala-leikkejä mielen virkistämiseksi.

Liite 3
Peruskoulutuksen palautelomake

PALAUTELOMAKE

TAUSTATIEDOT

Olen ___ tyttö

___ poika

Minut valittiin tukioppilaaksi

___ 7. luokan keväällä

___ 8. luokan syksyllä

___ muulloin, milloin: _____

ODOTUKSET KOULUTUKSESTA

1. Odotin koulutuksen olevan – ympyröi yksi tai useampi vaihtoehto
 - a. Istumista ja kuuntelemista
 - b. Muistiinpanojen tekemistä
 - c. Sitä, että joudun itse esiintymään
 - d. Paljon pelaamista ja leikkimistä
 - e. Ryhmätöitä
 - f. Muuta, mitä

VÄITTÄMIÄ KOULUTUKSESTA

2. Seuraavissa väittämissä kuvataan tämän päivän koulutusta.

Ympyröi sopivin vaihtoehto	kyllä	jossain määrin	ei
a. Koulutus oli hyödyllinen	x	x	x
b. Opin uusia asioita	x	x	x
c. Koulutuksessa käytiin läpi tuttuja asioita	x	x	x
d. Viihdyin koulutuksessa	x	x	x

	Kyllä	jossain määrin	ei
e. Sain oman ääneni kuuluville	x	x	x
f. Koulutuksessa opittuja asioita voi hyödyntää tukioppilas-toiminnassa	x	x	x

3. Jatka seuraavia lauseita

- a. Hyvää koulutuksessa oli se, että

- b. Huonoa koulutuksessa oli se, että

- c. Päälimmäisenä mieleeni jäivät nämä asiat

- d. Kouluttaja oli mielestäni

Kiitos vastauksistasi!

Liite 4
Jatkokoulutuksen palautelomake

PALAUTELOMAKE

TAUSTATIEDOT

Olen ___ tyttö

___ poika

Minut valittiin tukioppilaaksi

___ 7. luokan keväällä

___ 8. luokan syksyllä

___ muulloin, milloin: _____

ODOTUKSET KOULUTUKSESTA

4. Odotin koulutuksen olevan – ympyröi yksi tai useampi vaihtoehto
- Istumista ja kuuntelemista
 - Muistiinpanojen tekemistä
 - Sitä, että joudun itse esiintymään
 - Paljon pelaamista ja leikkimistä
 - Ryhmätöitä
 - Muuta, mitä

VÄITTÄMIÄ KOULUTUKSESTA

5. Seuraavissa väittämissä kuvataan tämän päivän koulutusta.

Ympyröi sopivin vaihtoehto	kyllä	jossain määrin	ei
a. Koulutus oli hyödyllinen	x	x	x
b. Opin uusia asioita	x	x	x
c. Koulutuksessa käytiin läpi tuttuja asioita	x	x	x
d. Viihdyin koulutuksessa	x	x	x

	Kyllä	jossain määrin	ei
e. Sain oman ääneni kuuluville	x	x	x
f. Koulutuksessa opittuja asioita voi hyödyntää tukioppilas-toiminnassa	x	x	x
g. Koen osaavani järjestää tapahtuman tämän koulutuksen jälkeen	x	x	x

6. Jatka seuraavia lauseita

- a. Hyvää koulutuksessa oli se, että

- b. Huonoa koulutuksessa oli se, että

- c. Pällimmäisenä mieleeni jäivät nämä asiat

- d. Kouluttaja oli mielestäni

Kiitos vastauksistasi!

Liite 5
PowerPoint-esitys: Tapahtuman järjestäminen

TAPAHTUMAN JÄRJESTÄMINEN

IDEA

- Kaiken perusta
- hulluimmat ideat usein toimivat parhaiten!
- innostus!

TYÖRYHMÄ

- Ideasta innostuneet kerääntyvät kokoon
- Ryhmien muodostuminen alkaa

KEHITTELY

- Idean jalostaminen toteutuskelpoiseksi
- Uusia ideoita syntyy, vanhoja hylätään
- Mindmap, kollaasi, gallup

TAVOITTEET JA PELISÄÄNNÖT

- Sovitaan yhdessä tavoitteet – kaikkien tiedettävä
- Pelisääntöjen sopiminen ja yhteisten tavoitteiden miettiminen on tärkeää! – ristiriitoja syntyy, jos toisella on tavoitteena mielettömät bailut ja toinen ajattelee tapahtuman ehkäisevän koulukiusaamista
- Miten liittyä tukaritoiminnan tavoitteisiin?

- Huomioi myös yhteistyötahon ja kohderyhmän toiveet ja odotukset
- Pelisäännöt: palaverit, käytössäännöt...

TEHTÄVIEN JAKO JA VALMISTELEVAT TYÖT

- Kuka tekee, mitä tekee, koska tekee...
- Ryhmän jäsenten roolit
- Kuka valvoo, että kaikki tulee tehdyksi -> kannattaako valita ”pomo”?

*Ketään ei saa valita vastoin omaa tahtoa
Vastuuta pitää jakaa, vaikka joku toimisikin pomona*

1. TIEDOTUS JA MARKKINOINTI

- Tiedottaminen aloitetaan hyvissä ajoin
- Mitä, kenelle ja miten halutaan tiedottaa
- Sisäinen tiedottaminen ja ulkoinen tiedottaminen

*Tapahtumaa voidaan markkinoida ainakin paikallislehtien tapahtumat palstalla nettisivuilla, ilmoitustauluilla (kaupat, koulut, kirjastot, nuokkarit), sosiaalisissa medioissa, koulussa, nuorisjärjestöjen kautta ja paikallisradiossa
Työryhmän pitää tietää budjetti
Jos halutaan lehdistö paikalle → tiedote
Kehittäminen ja arviointi → palaute osallistujilta*

Hyvä mainos

- Vastattava ainakin näihin kysymyksiin:
 - Mikä tapahtuma on kyseessä ja kuka sen järjestää?
 - Mitä siellä tapahtuu? Mitä se sisältää?
 - Miksi sinne kannattaa tulla?
 - Missä se tapahtuu?
 - Milloin tapahtuma järjestetään?
 - Kenelle tapahtuma on tarkoitettu?
 - Onko sisäänpääsymaksua ja jos, minkä hintainen?

2. LUVAT JA TALOUS

- Ensimmäinen tehtävä on laatia budjetti
- Pidettävä huolta siitä, ettei tapahtuman kokonaisbudjetti ylitä
- Huolehdittava kaikki luvat kuntoon

Luvat

- Kaikille avoin julkinen tilaisuus
 - varmistetaan poliisilta hyvissä ajoin, tarvitaanko virallinen ilmoitus yleisötilaisuudesta
- Elävää musiikkia tai elokuvia
 - Tekijänoikeustoimisto Teosto (äänitetty tai elävä taustamusiikki, elävänmusiikin konsertit, elokuvat)
 - Tekijänoikeusjärjestö Gramex (äänitemusiikki, äänitetty taustamusiikki, discot, musiikkivideot)
- DJ tai bändi
 - kysy, kuka ilmoittaa Teostoon

Mikäli tapahtuma järjestetään kunnan toiminnan alla, ei lupia yleensä tarvita, koska kunnilla on ”vuosilupa”, joka sisältää musiikin soittamisen kunnan omissa tapahtumissa. Kannattaa kuitenkin aina varmistaa, tarvitaanko lupa!

- Meluhaitta
 - ilmoitetaan kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle viimeistään 30 päivää ennen tapahtumaa
- Elintarvikkeiden myynti tai tarjoilu
 - ilmoitus kunnan terveystarkastajalle viimeistään 14 päivää ennen

Vinkkejä rahoituksen hakemiseen

- Nuorten Akatemian Homma-raha
- Kotikaupungin tai –kunnan nuorisotoimintaan suunnatut avustukset
- Paikalliset yritykset
- Tuttavien ja sukulaisten yritykset
- Paikalliset järjestöt ja urheiluseurat
- Säätiöt
- MLL paikallisyhdistykset

3. TILA JA TURVALLISUUS

- Huolehditaan tilavaraukset ja turvallisuusasiat
- Tutustutaan tilaan etukäteen
- Ulkona vai sisällä?
- Missä vessa?
- Vaikuttaako sää?

HUOM! Aikuiset kantavat vastuun

Sopiva tila

- Soveltuuko tila tapahtuman järjestämiseen?
 - Mitä tila maksaa – riittääkö budjetti?
 - Milloin tilan saa käyttöön eli milloin valmistelut voi aloittaa?
 - Milloin tila pitää luovuttaa?
 - Kuuluuko hintaan siivous vai onko tila siivottava itse?
 - Millainen varustetaso tilassa on?
 - Onko tilassa vessa ja keittiö (jos tarvitaan)?
-

- Ulkona – maanomistajan lupa
 - Kaupunkien puistoalueet, uimarannat, ulkoilualueet ja torit – kaupungin rakennus- tai liikuntavirasto
-

Turvallisuus

- Järjestyshäiriöiden ehkäisemiseksi tapahtumaan pyydetään tarvittaessa koulutuksen saaneita järjestysmiehiä
- Hätänumero 112 ja tapahtumapaikan osoite kaikkien tiedossa näkyvällä paikalla

4. TAPAHTUMAN OHJELMA

- Yhteinen ideointi – mikä itseä kiinnostaa – mikä muita nuoria kiinnostaa?
- Mahdollisten esiintyjien palkkioista kirjallinen sopimus
- Ohjelmasta tarkka aikataulusuunnitelma – mitä, missä ja mihin aikaan asiat tapahtuu?
- Varasuunnitelma valmiina!

- Aikaa varataan myös mahdolliselle ruokailulle
- Aikataulu ei saa olla liian tiukka eikä myöskään liian väljä
- Mahdollisen rekvisiitan hankkimisesta sovitaan hyvissä ajoin
- Kannattaa tehdä tarvikelista
 - kyniä, paperia, teippiä jne.

Ohjelmaideoita ja esiintyjiä

- Paikalliset järjestöt
- Kunnan ja seurakunnan toiminta
- Poliisi ja palokunta
- Bändit
- Muotinäytös
- Näytelmät ja teatterit
- Erilaiset pajat (askartelu, taide, musiikki, pelit, liikunta)
- Teemat
- Kilpailut
- Kirpputori
- Koulut ja oppilaitokset

5.RUOKAILU

- Tapahtuman ruoka- ja juomatarjoilu
- Voidaan pyytää lahjoituksia

- Ruokien hankinta: kuka hankkii, mitä ja mistä? Ketkä leipovat vai leivontailta? Paljonko ruokaa tarvitaan?
- Myyminen: ketkä myyvät, mihin aikaan?
- Hinnat
- Tilan järjestäminen: pöydät, tuolit, roskikset
- Lupien hankkiminen
- Allergioiden ja erityisruokavalioiden huomioiminen

TOTEUTUS

- Jokaisella on oltava tapahtumasta ja omasta osuudestaan tarkka aikataulu ja tehtäväkuvaus
- Kaikkia tarvitaan ja kaikki huolehtivat omasta osuudestaan
- Jokaisessa vastuualueessa tulisi olla vähintään kaksi nuorta, jotta kenelläkään ei tulisi liikaa tehtäviä ja yhdessä tekemisen ilo säilyisi
- Varahenkilöt tärkeimpiin tehtäviin

- Ajoissa paikalle!
- Yllätyksiin suhtaudutaan rauhallisesti ja käytetään mielikuvitusta, Ei paniikkia
- Kaikkia jännittää -> toisten tuki ja yhdessä tsemppaaminen tärkeää
- Tärkeintä on kuitenkin pitää hauskaa!

Tapahtuman osallistujat eivät usein huomaa, vaikkei joku menisi ihan suunnitelmien mukaan

PALAUTE

- Projektin lopettaminen / purkaminen oman porukan kesken
- Tapahtumaan osallistuneiden palaute ja KIITOKSET! (omalle porukalle, yhteistyötahoille, yleisölle...)

Liite 6
Meidän juttu

LIITE 6

Työryhmien sisäinen tehtäväjako

Työryhmä:

Tehtävät	Toteuttajat	Ajankohta ja paikka	Lisähuomiot

LIITE 5

Tapahtumatyöryhmien kokoonpano ja yhteystiedot

Työryhmä	Jäsenet	Yhteystiedot	Tapaamispäivät
Tiedotus ja markkinointi			
Luvat ja talous			
Tilat ja			
turvallisuus			
Ohjelma			
Ruokailu			